

WVJ

vlaams nationaal weekblad

DRUKPERSSTRAAT, 20, 1000 BRUSSEL — TEL. 02/17.97.98 — 20e JAAR nr 23 — ZATERDAG 8-6-74 — PRIJS : 10 F

POLITIEK

De Franstalige bourgeoisie in en om Brussel blijft zich tegenover de Vlamingen aanstellen zoals destijds de beruchte Franse pieds-noirs van Algiers tegenover het Algerijns volk: heerszuchtig, onredelijk en fanatiek tot in het absurde, bezield met een grenzeloze minachting voor de autochtone bevolking en haar rechten.

Nu er eindelijk een gesprek van gemeenschap tot gemeenschap op gang is gekomen — dé manier, en daar blijven wij bij, om tot goede oplossingen te komen — zijn het weer deze Brusselaars die de dialoog tot tweemaal toe hebben doen stranden. Zij noemen zich « federalisten », maar zij zijn het niet. Er kan immers geen vrede gesticht worden zolang de ene groep het territorium van de andere blijft opeisen.

Wij, Vlamingen van de Volksunie, zijn in het verleden vaak afgeschilderd geworden als extremisten, enkel en alleen omdat wij met overtuiging zijn opgekomen voor de rechten van ons volk in deze staat. Omdat wij ons niet wensten neer te leggen bij de sistematische verfransingspolitiek, en bij de knechtenrol die onze mensen werd toebedeeld in het unitaire België. Omdat wij de identiteit van dit oude cultuurvolk wilden veilig stellen door de verovering van zijn zelfbeschikkingsrecht. Velen hebben daarvoor jarenlang gestreden, vaak in onvoorstelbaar moeilijke omstandigheden, en ook dikwijls geleden. Ondanks vele ontgoochelingen werd

DE PIEDS-NOIRS VAN BRUXELLES

reeds heel wat bereikt: in het Vlaamse binnenland werd de verfransing definitief teruggedrongen en in het staatsapparaat veroverden de Vlamingen in ruime mate — hoewel nog lang niet integraal — het deel dat hen normaal toekomt. In het Brusselse echter blijft de wonde nog open, die er in de voorbije eeuw van unitaristisch beleid werd geslagen.

De jongste jaren is de kans onbetwistbaar groter geworden om het sluitstuk te plaatsen op dat geduldig bouwwerk van de Vlaamse ontvoogding. Een goede gewestvorming kan de weg openen naar het federalisme dat wij nastreven, en naar het zolang verbeide Vlaamse zelfbeschikkingsrecht.

Voor de allereerste maal in de geschiedenis van deze staat werden de Vlaamse nationalistische zo nauw betrokken bij onderhandelingen tot vorming van een regering. Een regering die eindelijk werk wil maken van de gewestvorming. De Volksunie neemt daaraan deel in het besef dat elke kans, hoe gering ook, moet aangegrepen worden om ons volk de structuren te verschaffen die het nodig heeft om te overleven. In het besef tevens dat zij slechts kan steunen op 22 van 212 volksvertegenwoordigers, hoewel zij in de loop der jaren velen uit de andere partijen voor haar federalistische opvattingen heeft gewonnen. Dit liet haar toe, tijdens de jongste besprekingen, te fungeren als stevige ruggengraat in de Vlaamse onderhandelingsgroep. Maar het liet haar niet toe haar opvattingen integraal te verwezenlijken. En zelfs wanneer zij in Vlaanderen over de volstrekte meerderheid zou beschikken — en daar zijn wij nog lang niet aan toe! — dan zou dit nog niet kunnen: de grensgrondwet van Eyskens heeft alles zoveel moeilijker gemaakt...

Wie in zo'n omstandigheden aan belangrijke onderhandelingen « van gemeenschap tot gemeenschap » deelneemt weet dat hij zich zal blootstellen aan de kritiek van mensen die alles willen, of helemaal niets. Toch hebben de VU-leiders hun verantwoordelijkheid opgenomen. Zij hebben daarbij op geen enkel ogenblik de levensbelangen van de Vlaamse natie en die van de Vlaamse gemeenschap te Brussel uit het oog verloren, doorheen al de strubbelingen van het politieke bedrijf heen.

Wanneer dit positieve engagement, in het belang van onze beide gemeenschappen, echter toch zonder vruchten zou blijven, dan dragen de fransdolle pieds-noirs van Brussel daarvan de volle verantwoordelijkheid. En dan zullen zij daar, vroeg of laat, ook de harde gevolgen moeten van dragen. Volharden zij in hun negativistisch fanatisme, dan hoeft niemand zich erover te verwonderen dat eens de dag komt dat in Vlaanderen een onverhuld separatisme wijd om zich heen zal grijpen. Frans Brussel is bezig een unieke kans op een echte kommunautaire vrede grondig te verbodden.

Paul Martens

ZWICHT TINDEMANS VOOR GRILLIGE PERIN?

(Donderdag) Woensdagnamiddag heeft eerste-minister Tindemans een ultieme uitnodiging gericht tot het RW-FDF en de Volksunie. Hij vroeg hen of zij aan de beslissende besprekingen tot verruiming van zijn minderheidsregering wilden deelnemen en dit op basis van zijn «krachtlijnen» voor het regeringsprogramma, van het anti-inflatieplan van de regering, van de verworvenheden van Steenokkerzeel en van het ontwerp-akkoord over Brussel dat vorige week vrijdagavond werd uitgedokterd.

Het wekte enige verwondering dat de eerste-minister zijn uitnodiging ook nog heeft gericht tot het Brusselse FDF. Deze partij met 9 zetels had dinsdagavond immers zo'n gekke eisen gesteld dat de onderhandelingen daardoor onvermijdelijk moesten spaak lopen.

De vraag is nu: wordt de regering enkel met het RW verruimd (dat eist Perin), of ook met de Volksunie (dit wensen PVV en CVP), dit in de hoop later toch nog een tweederde meerderheid te vinden voor de inmiddels grotendeels uitgewerkte gewestvorming?

Wij gingen over de jongste ontwikkeling van de politieke toestand even praten met volksvertegenwoordiger Hugo Schiltz, een van de VU-onderhandelaren die van meet af aan bij de besprekingen was betrokken.

Wij: Vorige week vrijdagavond werd er — bijna — een akkoord bereikt over de begrenzing van het gewest Brussel, het grote knelpunt. Het FDF kwam echter nadien met nieuwe eisen aandragen, zodat alles misliep. Toch verwijs premier Tindemans in zijn «laatste uitnodiging» van woensdag o.m. naar dat ontwerp-akkoord. Wat erover in de kranten van dinsdagmorgen verscheen heeft bij een aantal Vlamingen enige ongerustheid gewekt. Wat behelste die ontwerp-overeenkomst in feite?

Schiltz: Ik wil er eerst en vooral de nadruk op leggen dat het hier inderdaad ging om een ontwerp-akkoord, dat voorgesteld werd met het oog op het bereiken van een tweederde meerderheid. Zo'n meerderheid is immers nodig voor de degelijke uitvoering van de beoogde gewestvorming, dus met beslissingsbevoegdheden. Dat voorstel bevatte de voor de Vlamingen bijzonder belangrijke bepaling dat de grenzen van het Brusselse gewest beperkt zouden blijven tot de huidige 19 gemeenten van de agglomeratie, dus zonder enige grenskorrektie. Tevens werd voorzien dat in het bestuur van het toekomstig Brusselse gewest diverse «grendels» worden ingebouwd ten gunste van de Vlamingen, waardoor de toestemming van de Brusselse Vlamingen voortaan vereist zou zijn voor alle belangrijke beslissingen van het gewestbestuur. Uitermate belangrijk is ook de bepaling dat de Vlaamse gewestraad het volste recht zou hebben om zich met het lot en de belangen van de Vlamingen te Brussel actief te bemoeien, en de erkenning van het principe dat de Vlaams-Brusselse senatoren zoals alle andere Vlaamse senatoren deel zouden uitmaken van de Vlaamse gewestraad. De oprichting werd terzelfdertijd voorzien, in de schoot van de nationale regering, van gewestelijke ministerkomitees die als

een voorafbeelding van de toekomstige gewestelijke regeringen zouden fungeren. Die gewestelijke ministerkomitees zouden, in samenwerking met hun gewestraad, het globaal budget van hun gewest beheren.

In de zes randgemeenten die in 1963 een faciliteitenstelsel opgedrongen kregen zou het status quo behouden blijven, en in de andere aan Brussel grenzende gemeenten zouden de meerderjarige Franstaligen voortaan over een tijdelijk en beperkt «inschrijvingsrecht» beschikken.

Wij: Dat zogenaamd «inschrijvingsrecht» is — naast de voor de Vlamingen onbetwistbaar gunstige bepalingen — toch een duidelijke toegeving aan de Franstaligen. Sommigen spreken 'al over nieuwe faciliteiten...

Schiltz: Men kan dit niet vergelijken met de faciliteiten die Wemmel, Kraainem, St-Genesius-Rode en de andere randgemeenten sinds 1963 kennen! Om te beginnen heeft dat «inschrijvingsrecht» geen enkele invloed op het gemeentelijk administratief leven. Bovendien is alles beperkt in de tijd. Het komt erop neer dat de Franstaligen die er wonen op het ogenblik van de eventuele toepassing, die dan minstens 21 jaar zijn, en die binnen de drie maanden een aanvraag daartoe indienen, het recht krijgen hun zaken te Brussel in

REGERINGEN

KOMEN EN GAAN...

Schiltz: «Ik zal de eerste zijn om iedere regeringsdeelname te bestrijden als die zou meebrengen dat essentiële Vlaamse belangen daardoor in het gedrang komen. Regeringen komen en gaan, maar de Vlaamse nationale belangen is een zaak van eeuwen».

het Frans te gaan behartigen inzake belastingen, wanneer zij voor pblitierechtbank of vredegericht moeten verschijnen, en inzake sociale aangelegenheden. Een soort «ombudsdienst» dus. Nogmaals, dit geldt niet voor de kinderen van die Franstaligen en voor hen die er na die 3 maanden inschrijvingstermijn komen wonen. Mettertijd zal het aantal personen dat van die dienst gebruik maakt dus vanzelf verminderen om ten langen leste volledig te verdwijnen.

Niettemin beseffen wij dat deze «toegeving» toch van aard is om bij een aantal Vlamingen kwaad bloed te zetten. Wij beschouwen het dan ook als een alleruiterste tegemoetkoming om een voor Vlaanderen toch erg belangrijk doel te bereiken: een tweederde meerderheid ten gunste van een ingrijpende gewestvorming.

Wij: De winstpunten waarover u het daarnet had lijken mij echter toch ook de moeite waard. Wat lijkt u het belangrijkste?

Schiltz: Het belangrijkste lijkt mij dat de ontworpen gewestvorming uitgaat van het principe dat de Vlaamse aanwezigheid te Brussel onuitroeibaar bevestigd wordt. Er is altijd gezegd geweest dat wij Brussel nooit mogen loslaten. Welnu, de Brusselse Vlamingen krijgen nu de vaste waarborg dat dit niet zal gebeuren. Kijk eens: als de gewestvorming er kan komen, met Vlaamse gewestraad en uitvoerend orgaan, dan zullen wij eigenmachtig — zonder enige tussenkomst van het nationale parlement of de centrale regering — kunnen beslissen hoeveel miljoenen wij zullen besteden aan de Vlaamse gemeenschap te Brussel en waaraan wij dat geld zullen besteden. Wij kunnen er dan bijvoorbeeld Vlaamse ziekenhuizen

(lees door blz 3)

BRIEVEN

TERUG NAAR DE BRON ?

Dat was de vraag die onze sympathieke, eerlijke en strijdbare senator, Wim Jorissen, stelde en beantwoordde. Dit briefje wil een ander steentje zijn, als bijdrage tot de naverkiezingsdialoog tussen nationalist en

In zijn antwoord citeert dhr. W. Jorissen Lamberty's lofwaardige poging om de vlaamsgezindheid ideologisch te tiperen. Een tekst die meer dan tien jaar geleden in onze propagandabrosjures te lezen stond.

Met de huidige versnelling in het tijdsbeeld lijkt geciteerde tekst toch al een tikkeltje verouderd, dwz. niet meer zo'adekwaat. Evenzeer geldt dit bvb. voor het magnifieke résumé van het marxisme, waarmee Engels in 1884, een jaar na Marx' dood het « Kommunistisch Manifest » inleidde. Beide teksten zijn schoolvoorbeeld, te diskuteren bij een les : « Wat is ideologie »... wellicht samen met de bulle « Unam Sanctam » (buiten de CVP geen heil). Ze bevatten hiertoe de noodzakelijke elementen : ervaring, heilsaanbod en als midden-term een idee als sleutel ter oplossing : uitgewerkt, een ideologie. Wat niet wegneemt dat de drie teksten thans geen geldig gelaat tonen van de vlag waarmee ze zwaaien.

Wat dan wel ? De Vlaamse Beweging in haar geheel is een tipisch Vlaamse uitdrukking van het streven naar menselijke en sociale waarachtigheid van en voor onze gemeenschap.

Konkreet werd het ideologisch : a) een *rappel van een verleden van echt-zijn*. Conscience's « verdichting » was hierbij een stimulans in de geest van Marcuse... een eeuw vroeger.

Een formuleren en een evalueren van *aktuele en diepe vervreemdingsoorzaken*, zoals bijvoorbeeld Stracke's « Arm Vlaanderen » ;

b) het *vooropstellen* « van een kongreë eisenpakket, o.m. allerlei vervlaamsingseisen, 1 Vlaming = 1 Waal » ;

c) een *realistische utopie voor de toekomst*, waarin aan mens en gemeenschap schematisch een antwoord gegeven werd op fundamentele en in 't oog springende vervreemdingen... dat was het

federalisme, werk in eigen streek. Deze drie vlakken vormden samen een betrouwbare motor voor de politieke actie.

Wat moet het worden :

a) *rappel van het verleden* : — niet enkel 1302, maar meer nog onze « wording tot natie » (om Elias te citeren). *Aanstippen van vervreemdingsoorzaken*, met thans een grote plaats voor de socio-ekonomische vervreemding : vervreemding in produktie- en consumptie-apparaat, vervreemding door een overschatten van 't socio-ekonomische (na een schromelijke onderschatting).

b) *konkreet eisenpakket* : de eisen die wij thans weergeven met ons « sociaal en federaal » ; c) een *realistische utopie*, waarin gestalte gegeven wordt aan een open maatschappij, rechtvaardigheid van ondernemingsvlak tot op wereldvlak, wereldvrede, opdat allen zouden « worden wie ze zijn » (C. Verschaeve).

Vooraf op dit laatste vlak moet de VU de bezieling van de Vlaamse gemeenschap uitdrukken, zoals die groeien kan in een pluralistische dialoog binnen de partij. Juist het pluralisme ervan maakt het mogelijk dat het resultaat onze gehele gemeenschap zou kunnen beroeren.

De opdracht lijkt me in deze boeiende en ingewikkelde tijd niet een terugkeer naar de bron (waarbij men denkt aan het beeld van de moedermelk, de moederschoot en het niet bestaan dat er aan voorafgaat !). Wel een akuele vormgeving van onze sociale beweging als nationalist, waarbij een realistische utopie als profaan heilsaanbod in het uitzicht wordt gesteld. In deze zin is het integraal federalisme, hoe onvolwaardig het vanuit een bepaald standpunt ook moge zijn, een goede VUJO-poging geweest.

M.C.-D., Tervuren.

REMMEN

Met dhr Andersen aan het stuur wordt het anders, er verandert entwat. Zo wist mijn vriend de kolenhandelaar me te zeggen dat ik voor mijn gebruikelijke voorraad, 2500 kg, 2364 fr. meer moest afdoeken dan in 1973, 10.049 fr. in plaats van 7.685 fr. Ik ook veranderde... van kleur. Die verhoging alleen slurpt de totaliteit van de verhoging op pensioen voor indexaanpassing op Australische rozijnen die voor een paar maanden 10 fr. het pak werden verkocht nu 30 fr. De dollar aan 40 fr. voor enige maanden 50 fr. en toch betalen wij de ingevoerde produkten « made USA » veel duurder. Zou inflatie niets anders zijn dan diefstal en bedrog ? Op politiek gebied blijft alles bij het oude, de Flamings dokken af, de Belgen van het Zuiden rijven binnen en de Brusselaars zorgen voor de belachelijke en wansmakelijke noot. De CVP blijft de gevangene van de Ardeense Bron Dracula Big Boss van een kliekske 19de eeuwse achterbakse PSC-ers, in Luik wordt besloten wat de BSP (Vlaamse ?) moet doen en laten. Het grote mirakel ? De PVV, pardon de Vlaamse PVV een meesterwerk van kamouflage, blauw en Vlaams ? op het flamingantische af. Dit huichelachtige gedoe om in Vlaanderen een vinger in de pap te houden, en zo de verdere ontvoogding en opgang van Vlaanderen te remmen. Dat met sukses remmen van alles wat Vlaanderen zelfstandigheid zou kunnen verwezenlijken is voor de leiders van de trikolore partijen de weg die kan leiden naar de adelstand en naar een dikbelegde boterham in een of andere bank, zelfs de Kredietbank is er als de kippen bij om zich tot dat spelletje te lenen, wat niet belet dat ik, en tienduizende Vlamingen er trouwe klanten van blijven, een zeker bewijs dat we een klootjesvolk zijn en blijven. Mea culpa.

M.C. ... Tervuren.

De jongste verkiezingen hebben ons geleerd dat « de man met de pet », niet geneigd meer is voor een partij te stemmen die geen r e g e r ingsverantwoordelijkheid draagt.

Na het konklaaf van Steenokkerzeel moet er een oplossing gezocht worden, zoniet gaan wij terug. Wij moeten vooruit, begrip voor de eis van amnestie moet blijven.

Brussel moet begrensd worden, wanneer wij het nu niet doen zal het ons later berouwen en nog nadeliger uitvallen. Een mislukking is de enige hoop van de BSP die in de oppositie machteloos zal moeten toezien.

Zij kan op « de man met de pet » uit eigen rangen niet meer rekenen voor politieke stakingen als de koningskwesie of éénheidswet, dat is voorgoed voorbij. Dit weet De Bunne ook. De VU moet werk maken van een vakbond. Alle partijen in Vlaanderen hebben een vakbond. Het moet in de toekomst gedaan zijn dat wij ons geld aan onze tegenstrevers moeten dragen. Een partij zonder vakbond telt niet bij « de man met de pet ». Werk maken van 50.000 leden, om dan door de staat erkend te worden ! Nu staan wij blok.

S.-D.R., Merelbeke.

GEEN KNECHTEN !

Ik ben handelaar. Op vrijdag 17-05-74 kwam een vertegenwoordiger bij mij van de firma Lumina.

Deze persoon kon alleen maar Frans spreken ; ik zei dat hij in het Nederlands taalgebied was en Nederlands moest spreken, wilde hij verkopen. Dat kon hij niet, wel had hij een bandopnemer bij met Nederlandse uitleg. Ik zegde dat ik niet met machines handelde en... « geen Vlaams - geen centen » ! Hij kon gaan. Kan die firma niet duidelijk gemaakt worden dat wij geen Franse knechten zijn ?

T.T., Everberg.

ALLEN

NAAR

DIKSMUIDE

OP

30 JUNI

1974

DE MAN MET DE PET

De helft van de bevolking stemmen en leven meer in blok dan de andere helft en kan dus beter benaderd worden om uit te maken wat en hoe zij zien en denken nu het heden, verleden en toekomst van de VU. Na twintig jaar oppositie moet de VU de kans een regeringspartij te zijn waarmaken.

M.C. ... Tervuren.

EDDY MERCKX EN... HET ABN

Het is soms pijnlijk onze mensen « beschaafd » te horen spreken ! Het geval E.M., die opgenomen werd door de NV Promedia als beheerder (functie die ook te maken heeft met « public relations ») doet de vraag rijzen of hij taal-

kultureel geschikt is om deze be-trekking met een zeker cachet te vervullen.

Als sportman weten we, via de TV, dat zijn Nederlands op het gehoor nogal te wensen overlaat. De oorzaak van deze onvolmaakt-heid ligt evenwel niet bij hem-zelf en ook niet bij het aanzienlijkste deel van onze bevolking, maar wel aan onze schoolvoeding, die grotelijks verloopt in een bar dialect, en bij hen, die (goed geïntentioneerd) een aanhoudende actie voeren om de beschaafde omgangstaal (sic) in-gang te doen vinden, maar (naar onze overtuiging) sinds lang naast de spijker slaan.

Immers er bestaat een essentieel verschil tussen het verspreiden van een betere taalkennis onder haar vormelijke gedaante (zuiverheid en korrektheid) en het in-planten van de « beschaafde spreekwijze » in het dagelijks verkeer.

Het eerste streven is feitelijk « taalkundig », het tweede « taal-kultureel » van aard. Daarom vergt elk zijn specifieke aanpak, waarin eigenlijk de verwarring bestaat van de VBO. Zij vervolgt stijfhoofdijg haar eigen weg, alsof ze niet weet hoe dit laatste punt aan te pakken.

Naar onze mening ligt de oplossing in het stelselmatig aankweken bij de schooljeugd van een verzorgde spreekgewoonte door het dialect volkomen uit te sluiten in het schoolleven en de « beschaafde » taal op te dringen aan heel de schoolbevolking. Deze suggestieve gang van zaken zou het later de volwassenen, de hoogstudenten en de afgestudeerden makkelijker maken — het gevoels hinder, dat nu het struikelblok is, ware alzo uitgeschakeld — de goede, ingewortelde taaltraditie van de school voort te zetten.

Na meer dan 25 jaar vruchteloos pogen van genoemde vereniging, wordt het tijd, denken wij, zich onvoorvorigenomen te heroriënteren !

Matray, Aalst.

Het Dosfelinstituut laat weten dat het hier aangekondigde boek van senator Van Haegendoren « Contre les états : les régions » uitgeput is.

Het is wel nog in de boekhandel verkrijgbaar.

BUITENLANDS KOMMENTAAR

AVD/ Wie gedacht heeft dat de internationale olie-malaise voorgoed opgedoekt was is er aan voor zijn optimisme .Het Arabisch olie-embargo tegen Nederland en Denemarken zal voorlopig gehandhaafd blijven. Zo hebben de ministers van de Arabische olieproducerende landen zondag jl. te Kairo beslist. Maar diezelfde landen herbevestigden hun beslissing van mei jl. om tegen de wil van Sirië en Libië in de kranen voor de VS open te laten. Met dezelfde energie waarmee olieminister Zaki Yamani in maart jl. te Wenen de opheffing van het embargo tegen Amerika bepleitte heeft charmante gevolmachtigde koning Feisal zich nu uitgesproken voor het voortzetten van zijn chantage-taktiek tegen Nederland en Denemarken, twee lidstaten van de Gemeenschap.

Als men bedenkt dat Feisal en zijn minister niet zolang

geleden luidkeels verkondigden dat ze hun druk op Washington zouden opvoeren tot Israël de veroverde gebieden inclusief de « heilige Islamstad Jeruzalem » zou ontruimd hebben !... Van die anti-Amerikaanse vastberadenheid is vandaag bijster weinig overreind gebleven. Zelfs toen president Nixon weigerde zich onverdeeld achter de Arabische eisen op te stellen begon de amerikaanse bewogenheid van Feisal en Yamani pas voorgoed. Het mocht niet baten dat Nederland zich in december jl. achter de fameuze resolutie van de negen schaarde waarin ontruiming van alle bezet gebied werd geeist. Zelfs de pogingen van Algerië om het gewraakt embargo tegen Nederland en Denemarken te doen intrekken mislukten jammerlijk. En dit terwijl men toch in Saoedi-Arabië niet onwetend kon zijn van de Algerijnse bereidheid om samen te

werken met de landen van de Gemeenschap.

Uit de houding van Feisal kan men alvast afleiden dat zijn Europese instelling niet erg groot is. Het is immers niet de eerste keer dat zijn minister(s) en andere gevolmachtigden van de gebonden emiraten lichtvoetig over Europese wensen heenstappen en het spel van Washington gaan spelen.

Men zou zelfs geneigd zijn te geloven dat Saoedi-Arabië het tot standkomen van een Arabisch-Europese verstandhouding wil dwarsbomen.

Die Yamani speelt een onontwarsbaar spel. Terwijl oliedeskundigen van de Opec-landen te Wenen aan verhoging van de olieprijs denken (met ingang van 1 juli) ging Zaki Y. pleiten voor prijsvermindering op gevaar af het eenheidsfront te verbreken van Arabische

en niet-Arabische landen in de Opec-organisatie verenigd. Normaal zou Europa de door Yamani om duistere redenen beoogde prijsdaling moeten toejuichen. Maar het voordeel hiervan weegt niet op tegen het gevaar dat voor de Negen besloten ligt in het preferentiële opdrijven van financiële en economische contacten tussen Washington en een land dat door zijn oliepositie een aanzienlijk deel van de hele Arabische wereld naar zijn hand kan zetten. Het Saoedi-Arabisch flirt met Washington dat in weerwil van Kissingers kompromisvoorstellen nog altijd de natuurlijke bondgenoot van Israël is gebleven strookt alleszins niet met de harde houding van de arme Palestijnse Arabieren die uitgerokend op diezelfde dag te Kairo bijeen waren om elke « imperialistische » oplossing van de konfliktsituatie in het M-O af te wijzen.

WEEKBLAD WIJ

VLAAMS NATIONAAL WEEKBLAD

Hoofdredakteur: Paul Martens
Redaktie en publiciteit : Druker-
straat, 20, 1000 Brussel.
Tel. 02/17.97.98 (11e tot 12e
voormiddag)

Abonnementendienst: Volders-
straat, 71, 1000 Brussel.
Tel. 02/12.51.60.

Jaarabonnement : 350 fr.
Halfjaarlijks : 195 fr.
Driemaandelijks : 105 fr.
Steunabonn. (mln.) : 500 fr.
Losse nummers : 10 fr.
Alle stortingen voor het blad
op prk. 1711.39 van « Wij »,
Voldersstraat, 71, 1000 Brus-
sel.

Verantw. uitg. : F. Van der
Elst, Beizegemstraat, 20, 1120
Brussel.

Dinsdag : de VU-onderhandelaars Schiltz, Van der Elst en Jorissen op weg naar de ambtswoning van de eerste-minister.

PERIN EN TINDEMANS

(vervolg van blz 1)

zen oprichten, wijktehuizen, wijkverpleging inrichten, kinderbe-waarplaatsen, in principe ook scholen. Wij kunnen er alle Vlaamse kulturele uitingen ten volle ondersteunen en personeel ter beschikking stellen. Wij kunnen er voor de inwijkende Vlamingen een onthaaldienst inrichten en die bemannen met een korps van sociale assistenten die de Vla-mingen begeleiden op elk gebied. Wij kunnen er de Vlaamse gemeentebesturen bij ordonnantie toe verplichten alle adressen van naar Brussel uitwijkende Vlamin-gen mee te delen, zodat zij daar goed kunnen opgevangen en ge-integreerd worden. Wij kunnen er met andere woorden de Vlaamse gemeenschap dan voor het eerst doelmatig organiseren. Als wij er te Brussel aldus in slagen te verhinderen dat er nog verder Vlamingen verfranst worden, dan ziet Brussel er over enkele generaties anders uit.

Wij : Als de ontworpen gewest-vorming er komt... Het ziet er momenteel naar uit dat de brood-nodige tweederde meerderheid net buiten het bereik zal blijven. Het FDF doet immers niet meer mee.

Schiltz : Tja... met die onbereken-bare imperialisten van het FDF is momenteel inderdaad geen land te bezeilen. Nu de kans er is om onze beide gemeenschappen toch wel belangrijke mogelijkheden te geven dreigt alles af te springen op hun onwil, hun on-voorstelbaar onbegrip en hun poli-tieke onmacht. Zij maken zich onmogelijk in heel het land. Wij : Toch heeft premier Tinde-mans hen ook nog eens uitgenodigd om te praten over de rege-ringsverruiming ?

Schiltz : Hij wil kennelijk nog een uiterste poging doen om de 2/3 te bekomen en iedereen voor zijn verantwoordelijkheden plaat-sen. Het spel heeft nu lang ge-noeg geduurd. Waarschijnlijk wil hij het de FDF-ers tevens duidelij-k maken dat het nu kiezen of delen is, en extra onderstrepen waar de onwil zit. Voor wie het nog niet zou weten...

Wij : Zeer waarschijnlijk komt het FDF er dus niet meer aan te pas. Het RW daarentegen wil in de regering, zal dus wel blijven ver-der praten. En de Volksunie ?

Schiltz : Ik zie niet in waarom wij, na al het vorige, deze uitnodiging van Tindemans zouden afwijzen. Indien echter geen regering moge-lijk blijkt die gesteund wordt door een tweederde meerderheid, dan kunnen er voorlopig ook geen gewestelijke organen met beslis-singsbevoegdheid tot stand ge-bracht worden. Dan moet men ons niet meer komen vragen, voor een gewestvorming met louter adviserende bevoegdheden, enige Vlaamse prijs te betalen aan die veeleisende frankofone Brusse-laars.

Wij : In dit geval dus geen « in-schrijvingsrecht » voor de Franstaligen in de randgemeenten ?

Schiltz : Als de gewestvorming niet kan uitgevoerd worden met beslissende bevoegdheden, en dus adviserend moet blijven om-dat er geen tweederde meerderheid is, dan zeggen wij inderdaad neen. Wij zijn niet gek : zodra de mogelijkheid zich aanmeldt om van de adviserende naar de nor-matieve bevoegdheid (= beslis-singsmacht) over te gaan zullen de Franstaligen met nieuwe eisen

komen aandraven. Wij kennen hun methodes zo stilaan. Wij : Is de VU bereid in een rege-ring te treden die geen twee-derde meerderheid achter zich heeft ?

Schiltz : Als die regering toch resoluut een regionale politiek wil gaan voeren, en zich bovendien akkoord kan stellen over een so-ciaal-voortstrevend beleid tegen de inflatie, dan is het wel de moeite waard het te overwegen. Het motto van onze partij is im-mers sinds jaren : sociaal en fede-raal. Beide zijn voor ons be-langrijk. Ik kan er dit nog aan toevoegen : bij een eventuele regeringsdeelname blijven wij toch betrokken bij de verdere voor-beiding van de latere gewestvor-ming. Dan kunnen wij tevens evoluties in een andere richting beletten, een nefaste ge-westvorming bijvoorbeeld die ge-inspireerd zou zijn door het BSP-ABVV-kontrakt en die zou leiden tot een federalisme met drie en de vernietiging van de Vlaamse posities te Brussel. Denkt u niet dat wij er beter bij zijn als men hoe dan ook in de richting van een gewestvorming evolueert, dan dat wij het allemaal aan de anderen moeten overlaten ?

Wij : Perin wil de VU niet in die verruimde regering als het FDF er ook niet bij is. En Tindemans heeft dringend meer Franstalige steun nodig voor zijn regering...

Schiltz : Perin moet leren beseffen dat hij niet alleen, volgens zijn eigen grillige gedachtengang — de federalisering te leiden heeft. Hij moet goed beseffen dat ook de VU er nodig is om aan de tweederden te geraken, en dat de VU zeker niet bereid zal worden gevonden ontwerpen te stemmen die niet met haar on-middellijke en daadwerkelijke mederwerking zijn tot stand geko-men en zonder dat zij controle zou hebben over de uitvoering er-van.

En wat zijn zgn. etapenpolitiek betreft kan ik er nog aan toevoe-gen dat de Volksunie niet wenst misbruikt te worden als een soort wisselmunt voor de gevoelighe-den van de heer Perin ten over-staan van het Brusselse FDF.

P.M.

DE POLITIEKE WEEK

VRIJDAG

In de voormiddag komen te Brussel politici en deskundigen inzake Brusselse problemen bijeen (voor de VU : kamerlid Anciaux en André Monteyne) om de mogelijkheden tot beperkte en evenwichtige grenskorrektes na te gaan. Er wordt een status questionis opgemaakt, maar geen besluiten getrokken. Dit is een taak voor de politieke onderhandelaars. 's Avonds komen dan weer de onderhandelaars van de federalistische en de regeringspartijen bijeen (voor de VU : Van der Elst en Schiltz) onder leiding van de eerste-minister in diens ambtswoning aan de Lambertstraat. De bedoeling is een overeenkomst te vinden voor de grenzen van het Brussels gewest, het eeuwige knelpunt. Voor de bestuursvorm van dit gewest schijnen er geen problemen meer te zijn. De bijeenkomst duurt tot 1u 's nachts. Achteraf wordt vernomen dat er een soort ontwerp-akkoord uit de verf kwam, dat de onderhandelaars voor hun partijorganen zouden verdedigen. Dit ontwerp-akkoord, dat van Vlaamse zijde een ultieme tegemoetkoming bevatte, geldt vanzelfsprekend enkel wanneer daardoor een tweederde-meerderheid zou worden bereikt. De vertegenwoordigers van PSC en FDF bleven echter aarzelend, en daarop werd de vergadering beëindigd (zie ook ons gesprek met Schiltz elders in dit blad).

MAANDAG

Het partijbestuur van het FDF — waar flink ruzie wordt gemaakt — beslist niettemin de onderhandelingen over de verruiming van de regering verder te zetten.

DINSDAG

Op de verenigde FDF-frakties van Kamer en Senaat wordt besloten méér toegevingen te eisen van de Vlamingen. Zo willen zij het Zoniënwood bij Brussel aangehecht zien, zodat een verbinding tussen Brussel en Wallonië tot stand komt. Verder eisen zij Tervuren en St. Genesius-Rode op en willen de « individuele inschrijvingsrechten » uitgebreid zien. Tevens moet volgens hen een einde gemaakt worden aan de pariteit tussen Nederlands- en Franstaligen (vanaf de graad van bestuurssekretaris) in de Brusselse gemeenten. Pariteit die er, nota bene, nog niet is... Ook de VU-frakties van Kamer en Senaat verstrakken hun houding en willen de be-staande faciliteiten in de zes randgemeenten (erfenis van Hertoginnedal 1963) afgeschafte zien en vervangen door het tijdelijke « individueel inschrijvingsrecht ». Omstreeks 17 u. komen de onderhandelaars van de betrokken partijen op-nieuw bijeen bij premier Tindemans. Daar leggen de FDF-ers Lagasse en Defosset hun bijkomende eisen op tafel. Die worden onverbiddelijk afgewezen door de Vlaamse onder-handelaars en daarmee lopen de onderhandelingen dan ook spaak. Het FDF heeft zichzelf daarmee buiten spel geplaatst.

WOENSDAG

RW-voorzitter Perin stelt eerste-minister Tindemans voor de regering enkel met het RW te verruimen, zodat er een gewone meerderheid tot stand zou komen. De gewest-vorming kan dan, zo zegt hij, voorbereid worden en in het najaar kunnen eventueel de VU en het FDF erbij komen om ze uit te voeren.

Tegen de middag ontvangt premier Tindemans ook VU-voor-zitter Van der Elst. In een verklaring 's middags verklaart Perin nog dat het RW onmogelijk in een regering kan treden waarvan ook de VU maar niet het FDF deel uitmaakt. « Dit zou een regering tegen Brussel zijn » zo beweert hij nog. Op een bijeenkomst van de voorzitters van de regerings-partijen pleiten zowel de PVV als de CVP voor opname van de VU in de regering. Nothomb (PSC) schijnt zijn bezwaren daartegen enigszins te hebben gemilderd.

In de loop van de namiddag richt eerste-minister Tindemans dan een ultieme uitnodiging tot het FDF-RW en de VU. Hen wordt gevraagd of ze bereid zijn deel te nemen aan de beslissende besprekingen over de regeringsverruiming, en dit op basis van de krachtlijnen van de regeringsverklaring, de verworvenheden van Steenokkerzeel, het anti-inflatieplan van de regering en het ontwerp-akkoord over Brussel dat vorige vrijdagnacht « op het bord » stond.

DONDERDAG

In politieke kringen verwacht men een weigering van het FDF, maar met deze heren weet men nooit, en een positief antwoord van RW en VU. Tegen 18 u. 's avonds verwacht de eerste-minister het antwoord van de verschillende par-tijen. De Brusselse PLDP is inmiddels totaal buiten spel ge-raakt.

De ultieme onderhandelingen zouden in de loop van vrijdag plaats hebben. Stippen wij nog aan dat er in de loop van donderdagnamiddag nog een afzonderlijk onderhoud plaats had tussen de voorzitters van de betrokken Vlaamse partijen (VU, PVV en CVP), kennelijk om klare afspraken te maken.

VLAAMS FRONT

Schiltz : « De verstandhouding tussen de Vlaamse partijvoor-zitters is tot nu toe uitstekend geweest tijdens alle bespre-kingen. Er zijn geen barsten in dat « Vlaams front » geko-men. Steeds werd de zelfbe-schikkingsidee klaar voor ogen gehouden, wanneer beperkte concessies ter sprake kwamen. Tegenover de gevaarlijke eisen van Franstalige zijde was het steeds een eensgezind «neen». Wij mogen in alle oprechtheid zeggen dat dit feitelijke « Vlaamse front » in belangrij-ke mate te danken was, en bestendigd werd, door de aan-wezigheid van de VU. Die Vlaamse eendracht lijkt mij een bijzonder positief resul-taat van deze onderhandelinge-nronde ».

HET PORTUGESE RIJK

Het Portugese Rijk omvat, behalve het eigenlijke Portugal (met inbegrip van de Azoren en Madeira) in Afrika: Angola, Mozambique, Portugees Guinee, de Kaapverdische Eilanden, São Tomé en Príncipe; in Azië: Portugees Indië, Macao en Oostelijk Timor.

ANGOLA heeft een oppervlakte van 1.248.700 km² hetgeen neerkomt op ongeveer 41 keer de oppervlakte van Nederland of van België. De bevolking telt 5,7 miljoen zielen.

MOZAMBIQUE is minder uitgestrekt dan Angola. De oppervlakte bedraagt 784.961 km² (ruim 25 keer de oppervlakte van Nederland of van België). Anderzijds is de bevolking talrijker, namelijk 8,2 miljoen inwoners.

PORTUGEES GUINEE (Guinee-Bissau) dat op de Westkust van Afrika is gelegen, tussen Senegal en de republiek Guinee, heeft een oppervlakte van 36.125 km² (iets meer dus dan de oppervlakte van Nederland of van België) en telt een bevolking van nauwelijks 487.000 zielen.

DE KAAPVERDISCHE EILANDEN liggen ten noordwesten van Portugees Guinee. Deze eilandengroep heeft een totale oppervlakte van ruim 4.000 km² en heeft een bevolking van 272.000 inwoners.

SAO TOME EN PRINCIPE zijn eilanden gelegen in de Golf van Guinee: oppervlakte 964 km², bevolking 75.000 inwoners.

PORTUGEES INDIE omvat Goa, Damao en Diu, kleine gebieden met een totale oppervlakte van bijna 4.200 km² en een bevolking van 857.000 inwoners. In 1961 vielen de Indiase troepen de Portugese gebieden binnen, welke zij sedertdien bezet houden. India heeft de Portugese gebieden de facto geannexeerd, maar Portugal heeft deze annexatie uiteraard niet erkend.

MACAO is sinds 1557 in het bezit van de Portugezen. Het betreft een stad gelegen op een schiereiland van dezelfde naam aan de monding van de Kantonrivier. Dit belangrijk centrum van internationale handel heeft een oppervlakte van slechts 16 km² en telt 249.000 inwoners.

PORTUGEES TIMOR ten slotte, omvat het oostelijke gedeelte van het eiland van dezelfde naam. In vergelijking met Angola en Mozambique is deze Portugese provincie slechts klein. De oppervlakte (15.000 km²) is toch altijd nog bijna de helft van Nederland of van België. De bevolking telt 610.000 inwoners.

Minister Soares die het deze dagen druk heeft met onderhandelingen over het voortbestaan van het Portugese Rijk...

TERUG DUITSE TOER OP

AVD/ Eind vorige week bracht kanselier Schmidt van de bondsrepubliek een bezoek aan Parijs voor een eerste ronde van besprekingen met Frankrijks nieuwe president Giscard d'Estaing op wie hij al jaren economisch en financieel ingespeeld is. De Europese reflexe waarvan de voorbije Parijse « top » uitdrukking wil zijn komt niet te vroeg. Met de dag wordt immers duidelijker dat Europa zijn eigen zaken moet beredderen. Amerika heeft alleen nog oog voor Watergate, « impeachment » en de nog altijd onzekere toestand in het M-O.

Maar wat is Europa vandaag als men het vanuit de Gemeenschap gaat bekijken? Van Italië met zijn recente extra-belastingen op alle importartikelen weten we het nu stilaan wel. In Nederland, Denemarken en... België is de politieke stabiliteit voorlopig nog altijd zoek. Groot-Brittannië zet zijn toetreding op de helling en ziet alleen nog heil in nieuwe voor-

waarden. Om een Europese relance op gang te brengen kon Helmut Schmidt bijgevolg nog alleen bij zijn Franse buurman terecht. De vraag blijft echter wat de kersverse bewindsleiders voor dat bijna hopeloos verziekt Europa van 1974 nog kunnen doen. In een grootmoedige bui had Schmidt in januari j.l. aan zijn Franse kollega van economische zaken drie miljard dollar beloofd maar zaterdag jl. heeft hij te Parijs dit kredietvoorstel niet herhaald. De erg pragmatische kanselier is blijkbaar van mening dat nieuwe kredietverleningen alleen maar de Franse inflatie (vandaag opgelopen tot 15,6 t.h.) zouden verhogen... En zoals bekend kan de Bondsrepubliek vandaag zowat fungeren als economisch en financieel scherprechter van Europa omdat het een overschot heeft op zijn betalingsbalans terwijl Italië, Groot-Brittannië en Frankrijk gezamenlijk voor meer dan twintig miljard dollar in de rode cijfers steken.

Ongetwijfeld heeft Giscard weer de steven naar Duitsland gewend zoals onder het beleid van Adenauer en de Gaulle is gebeurd. Met de Franse voorkeur voor Groot-Brittannië door wijlen Pompidou op gang gebracht is het voorlopig uit. In een zeer nabije toekomst zal veel afhangen van de Franse bereidheid om zijn hollende inflatie in te dijken. Om Frankrijk meer concurrentieel te maken op de buitenlandse markt kan de Bondsrepubliek haar eigen uitvoer beperken en meer gaan produceren voor binnenlandse consumptie. M.a.w. Duitsland kan Frankrijk steunen zonder voor melkkoe te spelen. Maar de praktische bezwaren die zich onveranderlijk tussen droom en daad opstellen zullen ook morgen nog de Frans-Duitse samenwerking en de Europese relance vertragen. Belangrijk blijft echter de uitgesproken vastberadenheid van Europa's twee voornaamste staats-hoofden om de vastgelopen integratie weer vlot te krijgen.

Simonet zat er maar magertes bij, toen talrijke buitenlandse persmensen zijn perskonferentie verlieten. Simonet zou namelijk vooraf bepaalde berichten aan een zeker Belgisch dagblad verstrekken...

KISSINGER - KOMPROMIS

(AVD) Voor de zoveelste keer is Henry Kissinger in zijn diplomatiek examen geslaagd. Zonder zijn onaflaatbare pogingen zouden Golan en Hermonberg in lengte van dagen het toneel van een uitzichtloze uitputtingsoorlog geble-

ven zijn. Maar wat zal het worden als ooit de explosieve dossiers omtrent Cisjordanië, de Gazastrook, Jeruzalem en de definitieve grenzen overlegd worden? Om nog te zwijgen van de Palestijnen zonder wie een duurzame regeling onmogelijk is.

Het werkstuk van Kissinger is duidelijk een gevolg van buitenlandse waarborgen. Washington zal zich immers niet verzetten tegen Israëlische represailles indien de Feddayn vanuit Sirië nieuwe terreuracties organiseren. Anderzijds herbevestigde minister van Buitenlandse Zaken Gromyko tijdens zijn bezoek aan Damascus twee fundamentele principes van de Sirische politiek: volledig terugtrekken van Israël uit de bezette gebieden en vrijwaring van de Palestijnse rechten. Toch zou het voorbarig zijn hierbij van een Russisch-Amerikaans samengaan te gewagen. De supergroten hebben in het Midden-Oosten uiteenlopende belangen te verdedigen, maar geen van beiden denkt eraan de bevochten rust te verstoren of in gevaar te brengen. Het kompromis van Kissinger moet ooit eens uitlopen op het hervatten van de eigenlijke Geneefse vredeskonferentie. Voor de Palestijnen ligt de weg naar Geneve nog lang niet open. In het Palestijnse kamp staan twee tendensen scherp tegenover elkaar: de ultra's willen doorvechten tot Israël als staat is verdwenen. Meer gematigden neigen naar een kompromis en zouden genoegen nemen met een Palestijnse staat in Cisjordonië en Gaza. Maar die tendens leek op de jongste conferentie van de Palestijnse verzetsorganisaties niet opgewassen tegen de radicalistische vleugel.

PORTUGAL'S EERSTE ONTNUCHTERING

(AVD) In Portugal zijn de idyllische meibloempjes aan 't verslensen. Op de kollektieve euforie rond de democratische renaissance, is al een waarschuwing gevolgd van president de Spinoza, dat « de kontra-revolutionaire elementen die een terugkeer naar waarachtige democratie in de weg staan » voortaan krachtadig zullen aangepakt worden. Spinoza bedoelde voorzeker de sociale agitatie van extreem-linkse groepen die de recente stakingen naar eigen profijt willen ombuigen... want van georganiseerde actie uit de « salazaristische » hoek is tot dusver niets te bespeuren. Tegelijk heeft ook Soares zich tegen de stakers gekerd, maar de socialistische minister van Buitenlandse Zaken is meer genuanceerd. Hij acht de « tascistisch gestructureerde vakbonden » aansprakelijk voor de hele sociale malaise en bepleit een marxistische herstructurering van de Portugese vakbeweging. Hoe de Spinoza de marxistische voorkeur van zijn minister zal opvangen is vandaag nog niet te voorspellen. Zeker is alleen dat de sociale narigheid Portugal op een baan kan brengen die gevaarlijk op de noodlottige ontwikkeling in Chili zou gelijken. Vandaag wordt Soares al bekritiseerd omdat hij tijdens zijn buitenlandse onderhandelingen te veel ideologische klemtonen legt. Te Londen verliep de eerste ronde van besprekingen over een bestand in Guinee-Bissau niet zonder gevaarlijke haperingen. Met Mozambique (dat dezer dagen ook aan de onderhandelingstafel ging zitten) en met het steenrijke Angola zal de moeilijkheidsgraad nog onvergelykbaar hoger liggen. Als Portugal dat vandaag al de rekordhouder is van de Europese inflatie, zijn klimaat niet kan normaliseren, zal de economische ontreding nog toenemen. Uiterst-rechts kan hieruit argumenten halen voor een eventuele contraputsch. Wil Spinoza die rampspoedige ontwikkeling voorkomen dan zal hij maatregelen moeten nemen en gedaan maken met het radicalistisch opbod van agitators zonder politieke verantwoordelijkheid die zowel door socialistische als door kommunisten veroordeeld worden.

GEEN PARITEIT IN BRUSSELE BURCHTEN

Uit het jaarverslag dat de Vaste Commissie voor Taaltoezicht maakte voor het jaar 1972, en dat pas thans door de diensten van de Kamers is vrijgegeven, blijkt duidelijk dat aan de onrechtvaardige toestanden nog geen definitieve verbeteringen werden aangebracht. De cijfers liegen er niet om: 168 Nederlandstalige ambtenaren tegen 420 Franstaligen.

	N	F
Anderlecht	18	55
Brussel	44	79
Elsene	7	58
Etterbeek	3	20
Evere	5	7
Ganshoren	5	3
Jette	4	10
Koekelberg	2	6
Oudergem	5	7
Schaarbeek	23	30
Berchem	5	6
St. Gillis	6	24
Molenbeek	7	21
St. Joost	4	16
St. L.-Woluwe	9	9
St. P.-Woluwe	5	10
Ukkel	8	17
Vorst	4	33
Bosvoorde	4	9

Ook het Anderlecht van Simonet pronkt statig in het lijstje van de frankofone burchten waar men van geen taalwetten wil horen.

ZWAKKE STELLINGEN

In verband met de jongste stemmingen in de Kamer wijst BSP-voorzitter Jos Van Eynde op het feit dat slechts een minderheid voor de regering stemde. Een bijzonder zwak argument voor wie weet dat onder de regering Leburton bij stemmingen in Kamer en Senaat bij herhaling de regering niet de helft + één stemmen haalde. Wat toen al-

tijd telde, zonder protest van Jos Van Eynde was dat er meer ja-stemmen waren dan neen-stemmen.

Wat toen mocht, mag nu niet mee! Omdat thans de BSP in de oppositie zit.

Een ander dwars verwijt is de beschuldiging dat de onderhandelingen voor een nieuwe uitgebreide regering niet in het openbaar gebeurden! Waren die onderhandelingen dan wel openbaar toen de BSP met de CVP onderhandelde? Wil de BSP dan altijd een uitzonderingsregime voor haar alleen? Feitelijk weet de heer Van Eynde niet goed van wat hout pijlen maken en is hij doodongelukkig dat de BSP niet in de regering zit.

WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK VAN VERFRANSING

De Nederlandse Commissie voor de Cultuur van de Brusselse agglomeratie heeft besloten een Vrije Universiteit Brussel en de studieopdracht te geven aan de vzw Mens en Ruimte, die met het oog hierop een tijdelijke vereniging hebben gevormd. De NKK wenst dat de mechanismen van verfransing van de oorspronkelijk Nederlandsprekende bevolkingsgroepen te Brussel objectief wetenschappelijk worden onderzocht (tegen einde 1975).

Het ligt in de bedoeling van de opdrachtnemers een ruim opgezette studie te ondernemen waarbij, voortbouwend op de reeds voorhanden literatuur en onderzoeken, naar een nieuwe en beleidsrelevante sociologische en statistische aanpak van de problematiek wordt gestreefd.

HAKENKRUISEN EN TEER

Het bekladden met hakenkruisen (in teer) van de reeds beschadigde gedenkplaat aan Verschaeve's geboortehuis te Ardooise en van de woning van de Ardooise gedeentesekretaris (die een actief aandeel had in de recente Verschaeve-hulde te Ardooise) wijst er nog eens op, hoe onvolwassen een gedeelte van de bevolking van dit land is. Nachtelijk geklad is ten slotte ook maar een uiting van onmacht, want we stellen toch vast dat de op gang gebrachte actie tot eerherstel van de kapelaan van Alveringem niet meer te stuiten is. Wie zich daartegen verzet behoort tot een steeds kleiner wordende minderheid van resistensialisten, die zelfs niet meer durven uitkomen voor hun nachtelijk wanbedrijf. De honden blaffen, de karavaan trekt voorbij...

DEKONCENTRATIE - DECENTRALISATIE - AUTONOMIE

Vlaanderen en de Vlaamse Beweging staan op een keerpunt. Meer dan ooit moeten wij het hoofd koel houden en er ons voor hoeden in mist en verwarring te worden gebracht door gehate of geliefde slogans en grote woorden. Laten we een scherp onderscheid maken tussen deze drie « slagwoorden »; zij betekenen absoluut niet hetzelfde bij de beschrijving van een staatsstructuur.

DEKONCENTRATIE

Dekoncentratie betekent dat de centrale overheid, als dienstverlenende overheid of als gezag haar diensten zo dicht mogelijk bij de mensen brengt. Zij doet het met het oog op een doelmatig bestuur en terwille van de burgers. Om te vermijden dat men voor alles en nog wat naar Brussel moet, worden de diensten gedekontreerd in de hoofdplaatsen van provincies of arrondissementen. Ander voorbeeld! Een agglomeratie of samengevoegde gemeente richt wijkdiensten op. Nog een voorbeeld: de kleuterklassen worden zoveel mogelijk per wijk ingeplant.

Deze dekoncentratie kan gepaard gaan met een sterke centralisering van het gezag. De burelen en diensten werken volgens strikt eenvormig schema. In de kleuterklassen wordt volgens stereotiep programma gewerkt. Van de richtlijnen van de centrale overheid wordt niet afgeweken. Dekoncentratie is dus

in hoofdzaak een kwestie van organisatie. Vele ministeriële diensten te Brussel zijn ingedeeld in bureaus per streek of provincie. Het zou de burgers helpen en Brussel ontvetten deze diensten te « dekoncentreren ». Er bestaat nog zoiets als de telefoon...

DECENTRALISATIE

Bij decentralisatie delegeert de centrale overheid onder haar voorgedij en toezicht sommige opdrachten aan ondergeschikte, bestaande of nieuwe, lichamen. Bv. worden sommige zaken van ruimtelijke ordening niet meer beslist door de minister maar door de Bestendige Deputatie. Het algemeen beleid blijft eenvormig maar de toepassing ervan wordt aan streek-overheden overgelaten. Zulke decentralisatie kan als gevolg hebben dat de beslissingen beter aangepast worden aan de verschillende toestanden. Zij kan ook een nutteloos « provincialisme » in de hand werken van kleine potentaten. Decentralisatie zou ook zijn dat men sommige centrale diensten, zelfs ministeries buiten Brussel vestigt.

De ontvetting van Brussel zou er een gevolg van zijn, maar de Vlaamse aanwezigheid in Brussel zou er onder lijden. Indien een Brussels ministerie bv. te zouden de beambten die er uit Antwerpen, Mechelen, Leuven en Hasselt en andere streken naar toe pendelen zeker protesteren.

AUTONOMIE

Hier bezit een bepaalde streek of een volksgroep een grotere of kleinere zelfstandigheid. De autoriteit van deze streek of volksgroep is drager van volledig staatsgezag, hetzij totaal los van het centrale gezag, hetzij ermede gedeeld (konkurrerende bevoegdheid). De staatsvorm die zo ontstaat is de federale staatsvorm.

In sommige federale staten (bv de VSA) noemt men federalisten zij die een versterking van het federaal gezag beogen. In unitaire staten (bv België, Frankrijk) noemt men federalisten zij die het unitaire stelsel willen vervangen door autonomie van deelstaten.

Dekoncentratie en decentralisatie kunnen nagestreefd worden om de « autonomisten » de weg te versperren en zand in de ogen te strooien.

Wat wij als volksnationalisten nastreven is autonomie.

Nu moet men autonomie niet verwarren met soevereiniteit. Volledig soeverein is geen enkele staat meer. Wij eisen geen volledige soevereiniteit op voor Vlaanderen derwijze dat wij met Wallonië alleen in een statenbond zouden samen zijn. Wij streven integendeel naar een Europese Federatie waarin geen enkele staat soeverein-staatsnationalistisch zou zijn. Hoe ziek ook de EEG moge zijn, toch is het nu reeds zo dat haar lidstaten een gedeelte van hun soevereiniteit hebben gedelegeerd.

M. VAN HAEGENDOREN,
senator.

DAG MOEDER, DAG VADER...

De tweede zondag van de halfbakken maanden mei en juni krijgen de eer als moeder- en vaderdag te fungeren.

Voor moeder wordt heel wat meer reclame gemaakt dan voor vader: je ziet meer affiches, méér lokkende etalages, lieve kindersnuitjes op reuzeborden verwijzen naar één of ander statusding en sporen met schattig-naïeve en berekende uitspraken vader aan moeder hiermee te gedenken.

Je kan moeder heel wat meer aanbieden dan vader: de handelswereld pakt uit met allerlei dure dingen die haar niet alleen kunnen dienen, maar die zij in feite moet hebben.

Vijftien jaar geleden moest ze de volautomatische wasmachine in huis halen, en zonder koud kastje was haar keuken niet af. Want de complete keuken was haar rijk, haar juwelen van Cornelia.

Vandaag is elk gezin zo ongeveer verplicht moeder een majustueuse vrieskast te schenken en een robotachtige vaatwasmachine, de keuken groeide uit van kookplaats tot opslagplaats van goederen en geautomatiseerde werkruimte.

Voeg daarbij het steeds groter wordend gamma van klop-snij-smeer-damp-strijk-en dienspullen, alle mandjes, eierdopjes-met-hoedjes... en de keuken wordt tevens een uitstallkamer van de vele nutteloze dingetjes die het leven van de huisvrouw veraangenamen... volgens tante reclame.

Moeder kan je natuurlijk ook bloemen geven, misschien houdt ze meer daarvan: liever een bosje tulpen dan al dat dure spul of die vreemde prullen die je moet boenen, afstoffen, spoelen en... gebruiken.

Vroeger kreeg moeder meer van die gehaakte, gekruissteekte, geborduurde en gevlochten werkjes, en dat was zovél leuker. Ik denk dat de meeste moeders meer houden van het prikkussentje van Miesje dan van het duurste Parijse parfum: het eerste kan je voor geen geld kopen, daaraan kleven uren van liefde vast.

Misschien zouden de meeste moeders tevreden zijn met meer dan één moederdag: als die grote lummels regelmatig hun spullen opbergen en nu en dan de vaat deden, als vader regelmatig wat bloemen bracht, dan denk ik dat de meesten onmiddellijk met die éne moederdag willen ruilen.

Het is net als met de week voor de bejaarden of de zesdaagse voor de gehandicapten: hoe meer nadruk je op de verschuldigde eerbied moet leggen, des te minder aandacht de maatschappij in feite aan de gehuldigde naamlozen besteedt. In feite verbergen de vrolijke handelsaffiches en de bonte pakjes een geesteswereld, die een extreem en angstaanjagend exponent vindt in de geschriften van sommige auteurs. Onder goedkeurend geknik van de zogezegde progressieven verspreiden ze hun filosofie van de wet-van-de-sterkste. Neem nou Jef Geeraerts, die de sadist Van Eycken een mooie jongen vindt: niet alleen omdat die er zo uitziet, maar ook omdat hij vrouwen om het leven bracht. Delicate schrijver toont geen jota medelijden met de slachtoffers: het waren slechts vrouwen, voorwerpen te gebruiken en weg te gooien...

Een volk laat zich — zo zegt de oude zegswijze — aan zijn kunstenaars en misdadigers kennen: als dat zo is, hebben de Vlaamse vrouwen geen reden tot juichen en de mooiste opgezette moederdagen zullen daaraan geen barst veranderen. Van de handelswereld kreeg vader ook zijn dag: omdat het niet stàat alleen aan moeder te denken, we leven toch niet in een matriachale maatschappij!

Voor vader wat kopen: een probleem! De familie verblijft hem met de traditionele after-shave of zelfs met een diskreet « mannelijk » parfum, omdat herenkosmetika volgens de onfeilbare handelswereld, nu in trek zijn. Ofwel krijgt hij Engelse sigaretten of het kistje sigaren dat hij het gehele jaar door aan de bezoekers presenteert, of zelfs mag hij een fles whisky in ontvangst nemen: wat stoer en degelijk!

Indien de vaders wat meer vaderdagen in hun leven brachten? Wat meer met de kinderen ravotten, belangstelling tonen ook voor het rapport van Lies, de echtgenote een complimentje geven voor een ditje, indien de hond eens een aai en de burelen regelmatig een gedag kregen?

Zie je, ook dat is met geen geld te betalen...

En ik vraag me af waarom we de ouders zo gescheiden moeten vieren? Misschien omdat we twee feestdagen hebben, en dan valt dat beter uit voor de handelswereld. Voor mijn part mogen ze twee dagen vieren, als ze vader en moeder maar samen bedenken. In feite tonen de afzonderlijke moeder- en vaderzondagen wat in werkelijkheid dikwijls is: hij en zij leven in een afzonderlijke wereld, in een wel omschreven rol gevangen. Moeder krijgt geen sigaretjes en vader geen soepmixer.

En dan heb je die vele vergeten vaders en moeders, die al die feestetalages zien en met pijn in 't hart aan hun kinderen denken, die weggingen, die vergaten, je hebt aan je eigen vlees en bloed niet altijd de beste vrienden.

De vreugde van de enen verwekt het verdriet bij anderen. Dat is een levenswet waaraan niet te tornen valt, maar ik vraag me af waarom er zoveel commerciële nadruk op moet. Indien we het ééns anders deden? Gedurende éénenvijftig zondagen lopen we even langs bij een eenzame en op die bepaalde feestdag komen we met een ruikertje binnen, en zeggen zo terloops: « Dag moeder... » of « Dag vader... ». Geld vinden we er misschien voor, tijd niet? H.D.Bf.

DUITSE BELGEN VAN DE REGEN IN DE DROP

Toen eerste-minister Leburton met zijn eerste regeringsploeg aantrad, hebben wij niet nagelaten hem te gispn omdat hij, met betrekking tot onze Duitstalige landgenoten, weinig méér deed dan open deuren in stampen en vage beloften ophangen (zie ons blad van 24 februari 1973). Vergelijk men echter die passus met wat eerste-minister Tindemans met zijn minderheidskabinet in 't vooruitzicht stelde, dan moet men wel zeggen dat de betrokkenen van de regen in de drop zijn geraakt.

WOORDEN, GEEN OORDEN

Weliswaar stelde hij een historische daad daar, voor het eerst in het Belgische parlement, als minister — en dan nog wel als eerste-minister en in een regeringsverklaring — de Duitse taal te hanteren. Maar de inhoud van wat hij gezegd heeft was holler dan ooit. Op een inleidende zin na citeren wij het hier voluit: « De regering is vastbesloten, een einde te maken aan de vanuit menselijk en sociaal oogpunt onverdedigbare toestanden, die in de gebieden welke tijdens de jongste wereldoorlog werden geannexeerd, nog bestaan. De nieuwe Grondwet heeft dan ook aan de Duitstalige Belgen in een aangepaste vorm de kulturele autonomie toegekend. Nu dient een grote inspanning te worden gedaan opdat dit nieuwe beleid op alle vlakken de gewenste resultaten zou opleveren ».

Met zulke tekst kan men alle kanten uit. Gaat men daarenboven de lijdensweg na van het staatssekretariaat voor de Oostkantons, dan ziet de toestand er voor de Duitse Belgen nog somberder uit. Premier Leburton komt de verdienste toe, een staatssekretariaat « voor de Oostkantons en het toerisme (sic) » te hebben opgericht o.l.v. G. Schyns (PSC). In zijn herwerkte ploeg werd het alras afgeschafte en de inhoud ervan ondergebracht bij minister Hanin (PSC) van Wetenschapsbeleid. Tindemans laat er helemaal niets meer van over.

Wij juichen zeker de besnoeiing toe van het aantal ministerportefeuilles. Maar als er dan toch staatssekretariaten blijven bestaan, waarom dan geen voor Duits België? Er is wel een minister voor Vlaamse, een voor Waalse en een voor Brusselse aangelegenheden. Het voortbestaan van de kleine Duitse volksgroep in België is alleen door een pas verleden jaar ingestelde (en dan nog louter adviserende) kultuurraad enigszins beschermd. Haar recent verleden (vier maal van staat verwisseld op 30 jaren tijds) stelt heel wat praktisch-juridische én groeps-psychologische problemen die een afzonderlijke aanpak vergen. Een bestendig staatssekretariaat ware dan ook geen overbodige weelde.

IN DE KAMER : DRIE HOUDINGEN, EEN KLACHT

Hoe weinig er voor de Duitse Belgen uit deze regeringsverklaring te rapen valt werd ook door de bespreking ervan in het parlement geïllustreerd. Zelfs de h. Schyns, wiens portret wij niet meer moeten schilderen, was duidelijk ontstemd over dit

schrijnende gebrek aan politieke wil. Wij begrijpen hem. Het is ook in het belang van de franskiljons in die streek dat alle wrijvingspunten op het gebied van stoffelijke voordelen, alle vormen van achteruitstelling (« omdat ze maar moffen zijn ») verdwijnen. Mochten de Waals-Belgische heersers dit over hun hart krijgen, dan zou men inderdaad de betrokkenen veel gemakkelijker kunnen assimileren en zo ook verfransen. Hun gelijkschakeling wordt in feite bemoeilijkt door de ongelijke behandeling die zij moeten ondergaan vanwege de Walen (die hen willen gelijkschakelen!). Ware België edelmoedig i.v.m. oorlogsschade, repressie-opruiming, regularisering van oorlogsnaweeën e.d.m. dan zou alleen de verfransingsdruk op hen wegen. En het is zo goed als zeker dat hiertegen slechts een kleine minderheid in het geweer zou komen (is het in Vlaanderen anders?).

Zelfs deze kans op een geluidloze « assimilatie » laten de unitaristen voorbij gaan. Hun afkeer van de « moffen » is groter dan hun diplomatisch inzicht. De h. Schyns gebruikte bittere woorden om het onbegrip van de nieuwe regering aan te klagen en suggereerde dat een Duitstalige staatssekretaris buiten de taalbarrière zou worden gehouden.

Hij verwees nog naar een onlangs door hem neergelegd wetsvoorstel, er toe strekkende, de Duitstaligen in het parlement een vertegenwoordiging te waarborgen (zonder hen een afzonderlijk kiesarrondissement te gunnen) en besloot, in de gegeven omstandigheden niets anders te kunnen dan zich te onthouden.

Ook in het franskiljonisme komen er graden voor. De h. Evers (PLP) illustreerde dit door een opvallend tamme maidenspeech: in het Duits en in het Frans en zelfs een beetje in het Nederlands.

Ook hij betreurde dat het staatssekretariaat voor de Oostkantons niet meer opgericht werd doch hoopte niettemin dat hun specifieke problemen spoedig zullen worden geregeld.

Laagste in graad stond de h. Ylfeff (PSB). Eigenlijk is hij geen franskiljon, maar een Waal, die zich ongevraagd opwerkt als vertegenwoordiger van de Duitstaligen (de socialisten hebben daar geen mandataris). Natuurlijk nam hij de kans waar om in zijn maidenspeech te doen uitkomen dat premier Leburton konstruktiever opgetreden was dan Tindemans nu. Op zijn beurt betreurde hij de ontstentenis van een staatssekretariaat. Anderzijds verzette hij zich vrij heftig tegen elke « oprichting van bijkomende instellingen of van nieuwe administratieve posten » (blijkbaar is hij beducht voor elke vorm van losweking uit Luik).

Hij gaf zich bloot door te stellen « dat er geen sprake kan van zijn, dat andere kwesties voorrang krijgen, zolang geen erkentelijkheidsstatuut toegekend zal worden aan degenen die zich tegen het nazisme hebben verzet en aan de emigranten ».

Men hoort het: voor de bevellinging van de Duitse volksraad is men bij hem aan het verkeerde adres. De problemen van die aangehechte, afgehechte en wederaangehechte mensen bekijkt hij niet van uit het standpunt der betrokkenen doch vanuit Luik.

Het is wel jammer dat geen enkel Vlaams kamerlid over onze Duitstalige landgenoten gehandeld heeft. Geven zij de Walen en hun Duitssprekende suppoosten daar de handen vrij?

De inrichting van de Belgische Staat en de betrekkingen tussen de drie etnische groepen die hem bevolken gaan nochtans ook de Vlamingen aan.

IN DE SENAAT : EIGEN STATUUT OF « SOEPELE TWEETALIGHEID » ?

In de Senaat is het gelukkig anders geweest. Onze senator W. Jorissen die zich in het verleden van de rechten der Duitse Belgen reeds vaak als een voorvechter getoond heeft, drong aan op vlugge amnestiemaatregelen in hun voordeel. Hij was de enige die klare taal sprak en een grondige oplossing voorstond: « Principeel zijn wij er voor dat een staatssekretaris voor Duitse zaken aangesteld wordt, doch zolang dat gewest geen afzonderlijk kiesarrondissement is, wordt hij best niet uit de huidige verkozenen van die streek aangeduid. Duits België vraagt een eigen statuut, rechtstreeks afhankelijk van de centrale regering. Gezamenlijk overleg van alle plaatselijke partijen en een dialoog met de eerste-minister is nodig ».

De h. Gillet (PLP) is burgemeester van La Reid. Omdat zijn gemeente niet al te ver van de Duits-Franse taalgrens ligt en de liberalen geen in de Oostkantons wonende mandataris bij de hand hebben, moet deze brave Waal bij dergelijke gelegenheden dan maar iets zeggen. Het klonk ditmaal aldus: « Ten aanzien van de nasleep van de oorlog in de aangehechte gebieden, heeft de eerste-minister gezegd dat hij zich persoonlijk met dat probleem zou bezighouden. Ik veroorloof mij nochtans een termijn te bepalen, want uiterlijk over één jaar moet een definitieve oplossing worden gevonden ».

Tenslotte voerde ook de h. Daulne (PSB) het woord, chagrijnig zoals menig socialist tegenwoordig oppositie meent te moeten voeren. In een Frans getint Duits eerst, daarna in het Frans, kloeg hij de geringe belangstelling aan die de regering voor Duits België aan de

dag legt. Hij lokte de verklaring uit (vanwege de ministers Hanin en Tindemans) dat enkele door de vorige regering op het getouw gezette wetsontwerpen m.b.t. de opruiming van oorlogsnaweeën binnen zeer korte tijd verder afgewerkt zullen worden. Hij wees er op dat « voor het Duitse taalgebied de sociaal-economische problemen het belangrijkste zijn en de oplossingen gemakkelijker gevonden zouden worden als de nasleep van de oorlog eindelijk tot het verleden behoorde ». Terrecht benadrukte hij het verschil tussen de aangehechte gebieden en het binnenland. « Er is een duidelijk verschil tussen de verplicht ingelijfd en de vrijwilligers die het fascisme van Hitler willen dienen ».

Dit is wel een merkwaardige uitspraak! Merkwaardig is niet dat een socialist het zo voorstelt alsof alle Oostfrontvrijwilligers « het fascisme van Hitler hebben willen dienen » en volledig terzijde laat dat zij misschien heel andere redenen hadden voor een militaire kollaboratie met Duitsland. Ook niet dat hij inzake kollaboratie geen onderscheid maakt tussen Vlamingen en Walen.

Wel merkwaardig is, dat een Waals socialist, nu ineens, dertig jaren na de feiten, er komt op wijzen dat de (weder)aangehechte Duitsers volgens andere normen moeten behandeld worden (en vooral: voor oorlogsfeiten anders berecht) dan zij die altijd Belgische staatsburgers geweest zijn.

Het zijn toch juist de Walen, de socialistische nazi-vreters zeker niet minder dan de anderen, die dit onderscheid tot op heden niet hebben willen maken! Door wie werd de strengste van alle Belgische repressies ginder gevoerd? En de grondige administratieve zuivering? En de tot op heden durende intimidatie met verwijzing naar het oorlogsgebeuren, telkens wanneer iemand zich tegen verfransing verzet? En wie houdt een gelijke behandeling, d.i. met aandacht voor ongelijke toestanden, tegen? De Vlamingen misschien? De Volksunie zeker? Want de h. Daulne scheen bij die passus de VU-fraktie op het oog te hebben. Inmiddels gaat hij alvast verder met verdachtmakingen i.v.m. de burgerdeugd van de PDB-ers, door te stellen: « De verkiezingen van 10 maart hebben aangetoond dat de overgrote meerderheid van onze Duitstalige landgenoten geen afscheiding wensen (sic) ».

Priester Daens werd intertijd door de socialisten aangevallen omwille van zijn Vlaams programma, en wel met het materialistische argument dat werkmankinderen vlug Frans moeten leren om « het ver te brengen »; hen Vlaams houden zou gelijk gestaan hebben met hen dom houden.

Een echo uit die verre tijd bereikt ons wanneer wij de h. Daulne horen verklaren: « De meerderheid van de bevolking uit de Oostkantons is voorstander van de uitbreiding van een soepele tweetaligheid. De voorstanders van een strakke eentaligheid vindt men onder de twintig rijke families uit de streek die eentaligen wensen om over goedkope werkkrachten te kunnen beschikken ». Van zo iemand kunnen wij begrijpen dat hij zijn laatste zin als een pijltje naar de hinderlijke VU schoot: « De Duitstalige socialisten houden niet van de voortdurende inmenging van bepaalde taalexremisten in hun zaken ». Het is een Waalse socialist die het ons voorhoudt!

KAREL JANSEGGERS

Het Duitse taalgebied in België situeert zich in het oosten van de provincie Luik. Het noordelijk gedeelte ervan (streek rond Eupen) sluit via de Platdietsche streek (donker gedeelte op de kaart) aan bij de Vlaamse Voerstreek. Het zuidelijke gedeelte, rond Sankt Vith is voorsnog het minst door de verfransing bedreigd.

DE WETSTRAAC

KAMER

De Kamer besprak vorige week de begroting 1974 van Middenstand. Onze woordvoerder bij uitstek in deze materie, kamerlid *Mattheyssens*, heeft in zijn jonge collega *Paul Peeters* een uitstekende running mate gekregen. De h. *Mattheyssens* stelde inleidend vast dat het weinig zin heeft, een begroting grondig te bespreken die door een andere regering werd opgesteld. Daarom beperkte hij zich tot enkele sociaal-ekonomische problemen. Er is vooreerst de wilde inplanting van de distributiebedrijven, met als gevolg een vermindering met eventjes 60 % van de kleine en middelgrote bedrijven: nog 53.500 in 1965, zeven jaar later nog 21.300! Deze evolutie gaat onverminderd door, zelfs de socialistische en kristen-demokratische koöperatieën gaan nu over tot trustvorming met het internationaal groot-kapitaal. Tweede punt van zijn kritiek was de omzeiling van de wet op de winkelsluiting en de diskriminatie, waarvan de kleine bedrijven in dit verband het slachtoffer zijn. Ook de kriteria tot aanduiding als toeristisch centrum laten te wensen over. De h. *Mattheyssens* stelde hier een wijziging in beperkende zin van het desbetreffend koninklijk besluit voor. Tot slot vroeg hij naar de konkrete verwezenlijkingen i.z. « bevoorrechte aandacht voor de KMO's » blijven en klaagde hij de sociale diskriminatie van de zelfstandigen aan.

VU-kamerlid *Paul Peeters* stelde tijdens het zelfde debat een aantal maatregelen voor, ter bevordering van de sociaal-ekonomische toestand van de middenstand: oprichting van een exportinstituut voor de KMO's; bouwstop van minimum vijf jaar voor de grote distributiebedrijven; vergoeding voor het stopzetten van een niet-leefbare onderneming; bijscholing van bedrijfsleiders in moeilijkheden; en fiskalisering van de sociale bijdragen. Daar in het ontwerp van begroting geen spoor van enig nieuw beleid t.a.v. de zelfstandige arbeiders te zien is zou de h. *Peeters* het ontwerp niet goedkeuren.

ZEEVISSERIJ IN HACHELIJKE TOESTAND

VU-kamerlid *Emiel Vansteenkiste* interpellante de minister van Landbouw (in België is de landbouwsector nl. uit-

gebreid tot de zeevisserij...) over de hachelijke toestand van de zeevisserij, die voor de oorlog over een sterke en moderne vloot beschikte, maar sindsdien steeds meer achterop geraakt. Er zijn nog 10 IJslandvaarders in de vaart, er mogen geen nieuwe gebouwd worden ingevolge het akkoord met IJsland (dat veel strenger is voor ons dan voor bvb. West-Duitsland of Engeland...) zodat binnen afzienbare tijd de IJslandvaart zal verdwijnen. De ganse vloot vaart trouwens deficitair, gevolg van hoge lonen (gevolg van onderbezetting), zware sociale lasten, diskrepancie tussen groothandelsprijzen en verbruiksprijzen, stijgende materiaalkosten en vanzelfsprekend de stijging van de olieprijs.

Bovendien dreigen de nieuwe regelingen van de Noordatlantische Visserijkonferentie nog zwaarder beperkingen te zullen opleggen, vooral in de haring- en tongvangst.

Daarom volgende voorstellen: financiële steun voor de gestegen stookolieprijzen (zoals in vele landen in en buiten de EG); oprichting van koöperatieve visverwerkings- en vishandelsbedrijven met rijkspremie (deze bedrijven zijn ook belangrijk voor de tewerkstelling van bejaarde vissers); herziening van de aanpassingsmaatregelen van de zeevisserij (hierbij betreunde ons kamerlid het niet gebruiken van een krediet van 18 miljoen voor het opzoeken van nieuwe visserijgronden en nieuwe visserijtechnieken in 1973 als gevolg van administratieve rompslomp).

Hij vroeg speciale aandacht voor het zgn. projekt « West-Ierland », ter verbetering van de kwaliteit van de visserijproducten. Het betreft het zoeken van visgronden voor zware bokkers in het vooruitzicht van beperkingen in de Noordzee. Het transport zou met containers gebeuren, de bemanning zou per vliegtuig vervoerd worden. Hij drong aan, de kredieten aan één goed projekt te besteden, liever dan ze te versnipperen. Ook de nieuwbouw van schepen, vooral van hekreilers, moet aangemoedigd worden.

EEG-akkoorden moeten intensief voorbereid worden. Het visserijbedrijf heeft tot nog toe met eigen middelen het hoofd geboden aan de crisis. Vandaag kan dit niet langer en doet zij dan ook een beroep op de regering!

IN DE NEDERLANDSE KULTUURRAAD

WAAS PLEIDOOI VOOR MEER ZELFBESTUUR IN KULTUURRAAD

Vorige week waren in de Nederlandse Kultuurraad niet minder dan 4 begrotingen aan de orde. Het ging over de kulturele sektor van Middenstand, Volksgezondheid en Gezin, Landbouw, Openbare Werken en dodaties. Buiten de verslaggever trad geen enkel spreker van de andere partijen op dan van de Volksunie. Senator *Coppieters* liet als fractieleider opmerken dat niet alle deelbegrotingen besproken werden. Hij herinnerde aan vroegere standpunten in de Volksunie, onderstreepte dat de Raad bevoegdheid zou moeten hebben over een belangrijk deel van de begroting van Twerkstelling en Arbeid (nu wordt de begroting voor Arbeid en Twerkstelling niet meer ingediend in de Kultuurraad). Hij stelde dat het recent verslag van het Rekenhof deze zienswijze heeft bevestigd. Volgens het Rekenhof zou de Kultuurraad bevoegd moeten zijn over zowat

een 400 miljoen, nl., voor de huurkredieten, voor de sociale promotie en voor de integratie van de gastarbeiders.

De regering onttrekt momenteel deze bevoegdheden aan de Kultuurraad, hoewel reeds nu de kultuurautonomie zover reikt.

Aldus bevestigt de Kultuurraad slechts een kader te vormen voor een schijn-autonomie. Vervolgens beklom volksvertegenwoordiger *N. Maes* de tribune om op een ander terrein meer zelfbestuur voor Vlaanderen te eisen. Zij kloeg aan dat een begroting voor Volksgezondheid en Gezin in de Kultuurraad werd voorgelegd, die nauwelijks 35 miljoen bedroeg. Volgens het Rekenhof alweer 7 miljoen te weinig, volgens de normale bevoegdheden van de kultuurraden.

Daarbuiten eist mevrouw *Maes* de bevoegdheid van de kultuurraden over de gezinsorganisaties en het Nationaal Werk voor Kinderwelzijn. Samen zou dit reeds meer dan 2 miljard verterenwoordigen. Zij herinnerde eraan dat kultuur de permanente begeleiding van de mens betekent vanaf de wieg tot aan het graf en heel die begeleiding resortteert onder de bevoegdheid van de kultuurraden. Zij onderstreepte dat kinderverzorging ook de geestelijke hygiëne omvat. De minister van Volksgezondheid is volgens haar de enige minister voor

VERSE LUCHT VOOR RIJKSADMINISTRATIEF CENTRUM

Tijdens het vragenuurtje ondervroeg VU-kamerlid *Willy Kuijpers* de ministers van Openbare Werken en van Volksgezondheid over de arbeidsvoorwaarden in het rijksadministratief centrum. Sedert dit gebouw aan het Esplanadeplein werd in gebruik genomen, beklagt het personeel zich geregeld over slechte luchtverversing. Het ging zelfs uit protest tot werkonbreking over. De h. *Kuijpers* vroeg of er ter zake een onderzoek werd ingesteld, of er eventueel schadevergoeding wegens slechte uitvoering van werken zou geëist worden en wat er onmiddellijk kan gedaan worden om aan de eisen van het personeel tegemoet te komen. Minister *Defraigne* poogde de kwestie te minimaliseren, maar kon evenwel de feiten niet loochenen. Hij zou rekening houden met de studies ter zake...

WETSVORSTELLEN

VU-kamerlid *Raymond Mattheyssens* wetsvoorstel tot het treffen van sociaal-ekonomische maatregelen ten voordele van KMO-chefs in bedrijfsmoeilijkheden werd in druk gegeven. Een hele reeks wetsvoorstellen, uitgaande van de VU-senatoren *De Facq*, *Van Haegendoren*, *Vandezande* (12), *Coppieters*, *R. Vandekerckhove* en *W. Jorissen* werden door de Senaat in overweging genomen. Het betreft wetsvoorstellen van zeer uiteenlopende aard, weerspiegeling van de zeer brede belangstelling van onze senaatsfractie.

INTERPALLATIES

VU-kamerlid *Valckeniers* ten slotte, diende twee interpellatieverzoeken in: resp. over de scheefgegroeide situatie op het vlak van de gezondheidszorg voor mentaal-gestoorden en over het uitblijven van de splitsing van het kiesarrondissement Brussel.

TAALGEBRUIK DOOR VREEMDE GEZANTEN

In een parlementaire vraag aan de minister van Buitenlandse Zaken vraagt VU-kamerlid *Vansteenkiste* *Emiel* zich af, waarom het Griekse konsulaat te Antwerpen zich uitsluitend van het Frans bedient om aan overheidsdiensten in het land inlichtingen te vragen. Het kamerlid is van mening dat de vreemde gezanten er dienen op gewezen te worden, dat

Vlaanderen en Wallonië eentalige gebieden zijn met eentalige beambten, die geenszins verplicht zijn gevolg te geven aan opdrachten in een taal die niet de hunne is.

In zijn antwoord stelt de minister dat Griekenland de Konventie van Wenen van 24 april 1963 i.z. konsulair verkeer niet heeft ondertekend. De Griekse diplomaten kunnen niet verplicht worden de omgangstaal van de plaatselijke overheid in hun kontakten met deze laatste te gebruiken, zoals de konventie voorschrijft. Nochtans schrijft de internationale hoffelijkheid voor dat de wetten en regelingen van de verblijfstaat — in casu België — dienen geëerbiedigd te worden. Onlangs werden door het Departement de ambassades en konsulaten herhaaldelijk over onze taalwetgeving ingelicht. Ook de Griekse ambassade te Brussel werd aan deze wetgeving herinnerd. Blijkaar zonder resultaat.

PRINCE LAURENT....

VU-kamerlid *Luc Vansteenkiste* vond het terecht bevreemdend dat een onlangs te Temse te water gelaten car ferry voor de verbinding Oostende-Dover « Prince Laurent » werd gedoopt. Het zou toch logisch zijn alle schepen met een Vlaamse thuishaven een Nederlandse naam te geven. Het is het kamerlid niet onbekend dat het tot de Belgische geplogenheden behoort, de schepen die door de Regie voor Maritiem Transport beheerd worden, afwisselend een Franse en een Nederlandse naam ontvangen. Ook niet dat de taalwetgeving niet toepasselijk is op scheepsnamen en noch minder dat de betrokken passagierslijn een kontaktpunt met het buitenland is waardoor naar buiten uit België's tweetaligheid wordt uitgehangen.

Maar, zo vraagt *Luc Vansteenkiste* zich ironisch af, vermits schepen als instellingen kunnen beschouwd worden, hoeveel instellingen er in het Frans-talig landsgedeelte een Nederlandse naam dragen en of er ook voertuigen met een Nederlandse naam bestaan, die men in Vlaanderen nooit ziet rijden... en of er ooit een poging werd gedaan om door middel van die voertuigen vanuit Wallonië aan Frankrijk, Duitsland, Luxemburg en Nederland diets te maken dat België een tweetalig land is.

De minister van Verkeer antwoordt wat het voorgaande betreft hij niet over gegevens beschikt om dan weer dooerndstig de aandacht te vestigen op de vrijheid van elke rederij in het kiezen van een scheepsnaam; de status van het schip qua toepassing van de taalwetgeving wordt alleen beïnvloed door de zetel van de maatschappij, eigenares van het schip.

bijhouden omdat er nu eenmaal een behoefte is.

Tevens vroeg ze in het algemeen meer ruimte voor de kinderen en een speelpleinenbeleid dat niet alleen zou zorgen voor de verwerving van de speelpleinen, maar dat ook normen zou stellen aan de uitrusting en vooral de nodige pedagogen leveren voor de animatie van deze speelpleinen. Aldus onderstreepte zij de socio-kulturele aspecten van de begeleiding van jonge kinderen en meende dat dit tot de bevoegdheid van de Kultuurraad zou moeten behoren.

KULTUURKOMMISSIE VOERSTREEK

In een voorstel van Dekreet bepleit VU-kamerlid *J. Vandemeulebroucke* de oprichting van een Nederlandse Commissie voor de Kultuur in de Voerstreek, als tegengewicht voor de voortdurende verfransingsdruk in dit omstrede gebied. Verscheidene gezaghebbende Vlaamse verenigingen hebben trouwens aangedrongen op de oprichting van een koördinerend orgaan, dat stimulerend werkt om het Nederlands karakter van de Voer te vrijwaren via onderwijs, vrijetijdsbesteding, sport en kulturele werking. Het voorstel is mede-ondertekend door VU-mandatarissen *Raskin*, *M. Coppieters* en *J. Olaerts*.

DE TRAINER SCORDE

DE HUISVROUW NIET

De sociale politiek van de EEG blijkt nog veraf te zijn van een éénmaking van de sociale zekerheidsstelsels in de Lidstaten. De idee « Europa één » blijkt wel enig politiek sukses te kennen, en dan nog niet zo ideaal als men het zou wensen. Op sociaal vlak is men echter nog verder verwijderd van deze eenheidsgedachte.

Ondanks alle mogelijke akkoorden die thans bestaan om de rechten van burgers van één Lidstaat, die gaan werken en soms ook gaan wonen in een andere Lidstaat, redelijk veilig te stellen, bestaat nog een grondig onderscheid tussen bv. de werkloosheidsreglementering in België en in Nederland.

De ongelijke berechtiging die inzake de bedragen van de werkloosheidsuitkeringen tussen mannen en vrouwen bestaan hebben, blijken thans in Nederland onder andere aspecten nog te bestaan.

Een oefenmeester van een Nederlandse voetbalploeg, die voor 10 uur trainings-oefeningen per week een jaarbezoldiging genoot van 4.000 gulden (± 60.000 BF), geraakte zijn betrekking kwijt. Hij had echter nog een hoofdberoep van technisch tekenaar. De bedrijfsvereniging, die

moet beslissen over de werkloosheidsuitkeringen in geval van werkloosheid, weigerde hem deze uitkeringen, omdat hij in feite niet werkloos werd. Hij ging tegen deze beslissing in beroep en kreeg van de Raad van Beroep en, in hoogste instantie, van de Centrale Raad gelijk. Er werd hem hierdoor een werkloosheids-geld uitgekeerd, berekend in functie van zijn verloren verdiensten.

Een vrouw, die overdag haar taak als gehuwde, huisvrouw en moeder van 1 kind van twee jaar waarnam en die 5 avonden per week van 19 uur tot 23 uur als inpakster in een fabriek werkte, geraakt ook werkloos. In haar geval kreeg zij noch van de Bedrijfsvereniging, noch van de Raad van Beroep, noch van de Centrale Raad haar recht op werkloosheidsuitkeringen toegekend.

WAAROM HIJ WEL EN ZIJ NIET ?

De oefenmeester had dit bijberoep gedurende 14 jaar onafgebroken uitgeoefend en de inkomsten uit dit bijberoep maakten dus een belangrijk deel uit van zijn inkomen en het bijberoep zelf maakte ook deel uit van zijn normaal arbeidspatroon.

Ook toen het avondwerk wegviel, behield de huisvrouw haar volledige dagtaak in haar gezin. Die taak is haar normale taak en dit ook gebleven. Het zou anders kunnen geweest zijn, maar deze vrouw oefende haar avondwerk nog maar sedert 6 maanden uit. Dit avondwerk behoorde daarom niet tot een haar eigen geworden arbeidspatroon en de verdiensten ervan waren nog geen belangrijk deel geworden van het normale gezinsinkomen.

Dergelijke rechterlijke uitspraken kunnen aanleiding geven tot vele besluiten, o.a. dat de duur en de bestendigheid van het bijberoep een rol spelen.

Uit deze uitspraak kan ook de konklusie getrokken worden dat « huisvrouw zijn » een echt beroep is, want anders zou het avondwerk niet als een bijberoep kunnen beschouwd worden.

Deze feiten zijn dan ook typisch Nederlandse feiten. De opvatting over het huisvrouw zijn wordt in België meestal ook niet op dezelfde wijze gewaardeerd als in Nederland. Bovendien is de wetgeving in België ook heel verschillend.

Werkloosheidsuitkeringen voor het verlies van een bijberoep kennen wij als zodanig in België niet. Anderzijds zou voor het verlies van het enige « beroep in loondienst » recht op werkloosheidsuitkering bestaan, ondanks het feit dat men in het huishouden nog een belangrijke dagtaak heeft. Of deze huisvrouw in België uitkeringen zou genieten is niet zeker, omdat vooreerst haar loopbaan onvoldoende lang zou zijn en tweedens omdat het over een betrekking in part-time arbeid gaat. Over deze twee feiten bestaan er in de Belgische werkloosheidsreglementering allerlei beperkende voorwaarden die, wanneer deze voorwaarden niet vervuld zijn, de werkloze uitschakelen wat betreft zijn recht op uitkeringen.

HUISVROUW, EEN BEROEP

Uit de uitspraak van de Nederlandse instanties inzake werkloosheidsuitkeringen, blijkt anderzijds dat de Nederlandse huisvrouw wel degelijk een beroep heeft en dat dit het beroep van huisvrouw kan zijn. In België wordt de huishoudelijke arbeid van de vrouw zeker niet in die mate gewaardeerd.

Indien dit wel het geval zou zijn, zou de huisvrouw, eens zij de pensioenleeftijd bereikt heeft, recht moeten krijgen op een eigen pensioen. Zij zou ook voor haar opvoedende taak in haar gezin een financiële beloning moeten kunnen krijgen, of anders gezegd, recht moeten hebben op een « sociaal-pedagogische toelage ». Waarom zou zij ook niet wanneer zij ziek is, een toelage kunnen ontvangen omdat zij niet in staat is zelf het huishouden te doen en hulp van derden moet inroepen ?

Zijn deze bedenkingen echt utopisch of zit er toekomstmuziek in ?

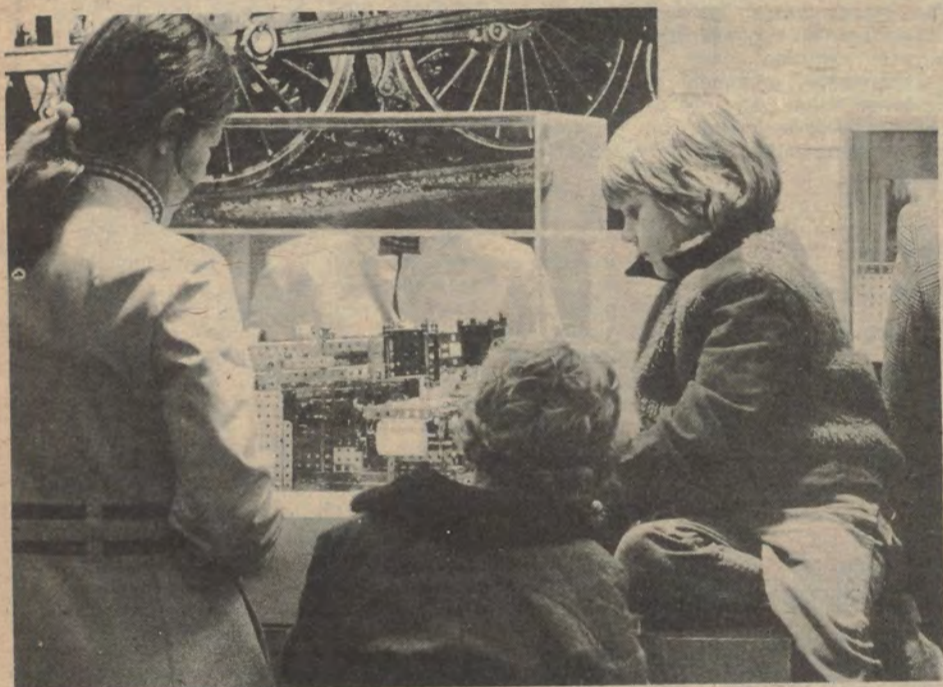
VERBRUIK

De extrakten en smaakstoffen die mogen gebruikt worden zijn door de overheid vastgelegd, doch erg streng schijnt Volksgezondheid niet te zijn geweest bij het opstellen van deze lijsten. De fabrikant van « fantasie »-yoghurt heeft wel een paar niet te onderschatten voordelen op de yoghurt-fabriek die met echt fruit werkt. De produkten van de eerste vallen doorgaans goedkoper uit en ze zijn langer houdbaar wat ook weer financiële baat bijbrengt. Produkten die langer houdbaar zijn moeten inderdaad minder vlug uit de handel genomen worden en de kleinhandel moet minder vlug bezocht worden wat alvast minder transportkosten meebrengt. Over yoghurt nog dit : de onderscheiden handelsmerken verschillen soms sterk in prijs. Dat natuuryoghurt goedkoper is dan fantasie-yoghurt en deze laatste goedkoper uitvalt dan yoghurt met echt fruit is normaal doch binnen de soorten zelf blijkt het prijsverschil soms nog merkwaardig groot. Uitkijken dus en prijzen vergelijken wanneer je de zuivelwinkel binnen stapt. Voor wat de verschillende boter soorten betreft kunnen we kort zijn (zie uitgebreid hierover « De Bond » van 15 juni 1973). Samengevat dit. Boter is een natuurlijk produkt dat volgens de wetgever uitsluitend afkomstig is van melk en geen ander vet dan botervet mag bevatten, plus een zeker percentage water. Buitenlandse boter mag in België verkocht worden, doch op de verpakking moet duidelijk vermeld worden dat het om vreemde boter gaat. Bij de invoer wordt de boter op inhoud en kwaliteit gecontroleerd. In laboratoria van de Nationale Zuiveldienst. Hoeveel boter is niet meer courant te vinden in Vlaanderen, wel in Wallonië. Melkveehouders die nog zelf boteren moeten een vergunning bezitten om hun produkt in de han-

del te mogen brengen. Deze vergunning wordt afgeleverd door de Zuiveldienst die ook voor de controle instaat. Melkerijboter komt van zuivelfabrieken die aangemoeten zijn door het ministerie van Landbouw en onder regelmatige controle staan van de Zuiveldienst. Aan de hand van deze controle wordt de boter gerangschikt in eerste categorie (melkerijboter met controlemerk), in tweede categorie (melkerijboter) of in derde categorie (keukenboter). De kwaliteitsklasse moet duidelijk op de verpakking vermeld staan evenals de naam en het adres van de zuivelfabriek. Handelaarsboter is doorgaans een mengsel van boter afkomstig van verschillende melkerijen waarbij eventueel nog hoeveboter is gevoegd. Boter mengen wordt in principe toegelaten om een produkt te bekomen dat door bepaalde categorieën van verbruikers wordt gevraagd. In een krantenartikel kan men onmogelijk alle zuivelprodukten die in de handel zijn even onder de loupe nemen. We hebben het bij de voornaamste en meest gekochte zeker ook kaas. Er wordt in ons land veel kaas uit het buitenland ingevoerd (onder controle) doch ook onze eigen kaasproductie is verre van onbeduidend. Onze harde-kaasfabrieken staan onder een maandelijkse controle van de Nationale Zuiveldienst die rangschikt in extra kwaliteitskaas, eerste of tweede klasse of in het ergste geval afkeurt. De kwaliteitscategorie wordt op de kaas gestempeld doch wie in de handel 100 gram kaas koopt vindt deze stempel natuurlijk niet terug, zodat deze stempel eigenlijk alleen maar belang heeft voor de handelaar en de verbruiker in de kou laat staan. Belangrijk is nog de klassering van de kaas in verband met het vetgehalte. Men spreekt in principe van magere kaas wanneer de kaas minder dan 20% vet in de droge stof bevat, van half-vette kaas wanneer dat vetgehalte onder de 35% blijft en van vette kaas wanneer het vetgehalte minstens 35% van de droge stof bedraagt. Blijft nog de roomkaas over die moet minstens 45% (melk) vet in het droge stofgehalte inhouden.

(SLOT)

SOCIAAL VADE-MECUM VOOR IEDEREEN

III/01

DE SOCIALE WETGEVING

ARBEIDSOVEREENKOMST VOOR STUDENTEN

Toepassingsgebied

De wet is van toepassing op werkgevers en op studenten die, al dan niet krachtens een arbeidsovereenkomst, arbeid verrichten onder hun gezag en tegen loon. De wet geldt heel het jaar door.

Uitgesloten zijn :

- studenten die sinds 6 maand werken en dus geregelde werknemers geworden zijn ;
- studenten in een avondschool of onderwijs met beperkt leerplan ;
- stages die deel uitmaken van een leerplan ;
- tewerkstelling van niet méér dan 2 u per dag.

De overeenkomst

De overeenkomst moet schriftelijk, voor elke student afzonderlijk, en uiterlijk op het ogenblik van de in diensttreding opgemaakt worden. Volgende gegevens moeten er in vermeld staan :

1. de identiteit, het domicilie en/of de verblijfplaats van de partijen ;
2. datum van begin en einde van de uitvoering van de overeenkomst ;
3. de plaats van de uitvoering van de overeenkomst ;
4. de arbeidsduur per dag en per week ;
5. de bevestiging dat de wet van 12 april 1965 (bescherming van het loon van de werknemers) van toepassing is ;
6. het overeengekomen loon of de wijze en de basis van de berekening ervan ;

7. het tijdstip van de uitbetaling ;
8. het eventueel beding van een proeftijd ;
9. de plaats van de huisvesting, indien de werkgever er zich toe verbindt hiervoor in te staan ;

10. het bevoegd paritair comité.

Binnen de 15 dagen na het begin van de uitvoering van de overeenkomst moet een afschrift van dit kontrakt ovgemaakt worden aan de inspekteur-districtshoofd van het ministerie van Tewerkstelling en Arbeid.

De student kan op elk ogenblik en zonder vergoeding noch vooropzeg een einde maken aan de overeenkomst, indien geen geschrift werd opgesteld, geen afschrift aan de bevoegde ambtenaar werd gestuurd of in de overeenkomst verplichte gegevens ontbreken.

Sociale zekerheid

In algemene regel behouden de betrokken studenten t.a.v. de sociale zekerheidsstelsels hun statuut van personen ten laste. Vakantie-arbeid is eveneens geen beletsel voor het verder uitbetalen van kindergeld. De wetgeving inzake arbeidsongevallen is van toepassing.

Model-kontrakt

Een model-kontrakt voor werkstudenten kan verkregen worden op eenvoudige aanvraag, te richten aan het provinciaal sekretariaat van het Oost-Vlaams Centrum voor Dienstbetoon en Naschoolse Vorming, p/a Bosstraat 2, 9291 Baarddegem. (Tel. 052/354.52. Vanaf 19 juli '74 te 20 u. : 052/35.54.52). Cw.

DOKUMENTATIE

08.06.74.

WIJ

in de
volksunie

BOUWEN aan de TOEKOMST

47e ijzerbedevaart
diksmuide 30 juni 1974 11u

Op 30 juni 1974 gaat Vlaanderen voor de 47ste keer naar de graven van de IJzer op bedevaart. De thema's van dit jaar zijn :

VREDE DOOR RECHTVAARDIGHEID

Het is dringender dan ooit er heel bijzonder de nadruk op te leggen, want de vrede blijft aan een zijden draadje hangen. Het kan elk ogenblik bij de geringste internationale windstoot afbreken en de wereld in bloed en ellende dompelen. Is het niet wraakroepend dat landen en volken elkaar naar het leven staan, daar waar zij voor hun onderlinge welvaart zo doeltreffend konden samenwerken? Te Diksmuide moeten duizenden eens te meer, in een spontane opwelling uitschreeuwen : nooit meer oorlog! En de regeerders toeroepen : sluit de wapenfabrieken, stopt de wapenleveringen, stopt de geheime diplomatie wier mond vrede zegt, doch wier hand wapenhandel drijft, wier hart akkoord bouwt die de rechtvaardigheid onder de volkeren verstikken.

We willen die rechtvaardigheid eerst in eigen land zien tot stand komen, onder de gemeenschappen, onder alle bewoners. Zij moet beginnen met de infrastructuur van de samenleving. Billijke verdeling van de stoffelijke goederen, voor elkeen een stevi-

ge brok uit de algemene welstand, die geen voorrecht mag zijn van enkelen.

De IJzerbedevaart moet de harte-kreet slaken van het hele Vlaamse land : geen bedekte geldverkwisting, maar een verantwoord beheer, niet langer een miljoentjeszegen ten gunste van hen die het in 't bestuur voor het zeggen hebben. Onder meer volkomen gelijke betoelaging van alle onderwijsnetten, ongelet hun ideologische grondslag. Zo bouwen we voor de jeugd een toekomst, waaruit de herinnering aan de akeligste van alle oorlogen wordt weggenomen. Dit impliceert ook het verlenen van amnestie aan de politieke delinquenten van vóór dertig jaar.

EUROPA

Een stevig verenigd Europa zal een zegen worden voor alle landen en volken in dit werelddeel. De idee gaat te langzaam vooruit, ze maakt thans een crisis door. Daarom moet vanuit de massale volksbetoging die de IJzerbedevaart is, luidop het verlangen spreken naar de verwezenlijking van een Europa der volken, waarborg en onderpand van vrede.

VLAANDERENS TOEKOMST

Wie aan de weg timmert heeft veel bekijks, en wie aan Vlaanderens toekomst bouwt, moet zich het oordeel van velen laten

welgevallen. De weg is zeer oud en het Vlaanderen waaraan wij bouwen, vergt veel zorgen en inspanning.

Er waren in 't verleden diepteknel- en lichtpunten. We hebben de ramspoedige elfde juli 1963 van Hertoginnedal ondergaan. Doch was daar niet Steenokkerzeel dat veel beloften inhield? Wat moeizaam op het kasteel van Ham tot stand kwam, moet voltooid worden. Zoals het echte Vlaanderen éénsgezind was om Hertoginnedal af te wijzen, zo was het één om over Steenokkerzeel te juichen. Daar werd op één etmaal meer aan Vlaanderens toekomst gebouwd, dan in jaren van vaak nutteloos gepraat binnen en buiten het parlement. Wat de grondwetswijziging voor Vlaanderen heeft verknoeid, moet teruggewonnen worden.

PRAKTISCHE INLICHTINGEN

HET PROGRAMMABOEK

Daarin vindt men het volledige programma van de plechtigheid, de teksten van Jan Veulemans speciaal voor deze bedevaart geschreven, de tekst van de liederen die op de bedevaart zullen gezongen worden, enz.

Naast het programmaboek (20 F) zijn ook het herkenningsteken (40 F) en de zitkaart (40 F) te bekomen op het IJzerbedevaartsekretariaat (Ijzerdijk 2, 8160 Diksmuide). Nu reeds te verkrijgen.

ZITPLAATSEN

Bijna een derde van het Bedevaartterrein is dit jaar voorbehouden voor zitplaatsen.

We maken U attent op volgende regeling in verband met de zitkaarten.

1. De Vossen '14-'18 en hun echtgenoten kunnen zoals voorheen een gratis-zitkaart bekomen. Ze dienen dit te bestellen op het VOS-secrétariaat, Em. Jacquainlaan 124 te Brussel en niet op het Bedevaartsekretariaat.

2. De lichamelijke gehandicapten kunnen eveneens gratis een zitkaart ontvangen, maar moeten dit, zo vlug mogelijk, aanvragen op adres : IJzerbedevaart, Ijzerdijk 2 te Diksmuide. De kosteloze zitkaarten zijn strikt persoonlijk en mogen derhalve niet doorgegeven worden. Het herkenningsteken blijft verplicht en kan terzelfdertijd aangevraagd worden aan één van beide sekretariaten (40 F).

3. Al de andere personen die een zitplaats verlangen moeten dit zo vlug mogelijk bestellen door overschrijving van 40 F op postrekening 8821.92 « IJzerbedevaart Diksmuide ». Daar het herkenningsteken verplicht blijft kunnen ze tevens ook dit bestellen : 40 F (zitkaart) + 40 F (herkenningsteken) = 80 F.

De personen die over geen postrekening beschikken kunnen betalen door het bijsteken van 4 briefjes van 20 F in een briefomslag.

DRINGENDE OPROEP ! NOODFONDS GROTE STAKING

Enkele weken geleden heeft het Hof van Beroep te Luik uitspraak gedaan in een zaak, die dateert uit de tijd van de Grote Staking in de Limburgse Mijnstreek (januari-februari 1970). Het betreft hier een betaling van 94.334 fr., die werden aangewend voor de aankoop van voedselpakketten voor de uitgehongerde bevolking van de mijnclit's.

De Volksunie, die de eisen van de stakende mijnwerkers heeft gesteund, kan niet gedogen, dat dit bedrag verhaald wordt op het inkomen en de persoonlijke bezittingen van de toenmalige stakingsleiders.

Wij zijn dan ook zo vrij vanaf heden een steunlijst te openen : PR 000-0147697-63 van de Volksunie, Voldersstraat 71 te 1000 Brussel, met vermelding Noodfonds Grote Staking. Wij rekenen op uw solidariteit !

Het Partijbestuur.

AKTIVITEITEN VAN HET DOSFEL- INSTITUUT

INFORMATIEDIENST CENTRUM VOOR GEMEENTERAADSLEDEN EN PLAATSELIJKE MANDATARISSEN

Gemeenteraadsleden en andere plaatselijke mandatarissen kunnen terecht bij de dokumentatieservice van het Centrum onder verantwoordelijkheid van de heer De Beul. Liefst per brief uw vragen aan het Dosfelinstituut, Tribunestr. 14 te 1000 Brussel (Centrum voor gemeenteraadsleden). Telefonisch voor dringende problemen op het nummer 02/17.90.75, dinsdag tussen 12 u. 30 en 14 u. 30.

REGIONALE AKTIVITEITEN OOST-VLAANDEREN

VORMINGSKURSUS : « WIJ IN/EN DE POLITIEK »

(Centrum Reinaert - Reinaertstraat)

● DONDERDAG 13 JUNI : om 19.45 uur

Café-Zaal Reinaert - Kon. M. Hendrikaplein)

Inschrijving en uitvoerig programma bij : H. Leyseele, Zwijsenaardsteenweg 698, 9000 Gent.

BRABANT

VORMINGSKURSUS « GOED BESTUREN »

Samenwerken in groepsverband, aksepteren van de andere mensen en hun bijdrage ; het goed leiden van een samenkomst, o.a. een afdelingsbestuur en haar vergaderingen.

— ZATERDAG 15 JUNI : 9.30 u. - 20.30 u.

i.p.v. zaterdag 8 juni en van zaterdag 15 juni (9.30 u. - 17 u.).

Inschrijving : vooraf bij : Janine Craps-Van Welde, Leuvenseweg 277, 3070 Kortenberg en door betalen van 200 fr. op rekening D.I.-BRABANT nr 433-7093721-39 (maaltijden, koffie + teksten inbegrepen).

Deze activiteit gaat door in het Cultureel Centrum te Strombeek-Bever (Gemeenteplein), te 20 u.

2.000 ZONNIGE LENTEMANTELS WACHTEN OP U BIJ SUCCES KLEDING MEYERS

U WEET DAT WIJ VOOR "WIJ" LEZERS EEN BOONTJE HEBBEN .....

Vanaf heden tot 15 juli zijn het 400 lezeressen die wij extra gaan verwennen.

NA DE 400ste DAME STOPT DEZE « SUPER AKTIE »

Kom dus niet te laat !

Eerst krijgt U deze BON van 1.000 fr. of 30 % korting op uw Damesmantel en dan worden alle eventuele retouches nog gratis gedaan. Dat betekent eens echt een reuze zaak doen. NU BETEKENT deze Super BON voor U

Kwaliteit kopen
Service genieten
en toch véél geld sparen...

Wees bij de 400 eerste dames om zeker NU « SUCCES KLEDING » te kiezen.

Er is keus tussen ruim 2000 lente- en zomermantels voor de jeugd, de jonge dame en de dame. Samengebracht uit de beste Europese kollekties, gaat U zowel de jonge, modieuze sportieve als de zeer geklede klassieke mantel vinden. En dan brengt SUCCES KLEDING U nog die ongelooflijke keus in vesten-kleedjes - broeken - rokken - bloezen en regenmantels...

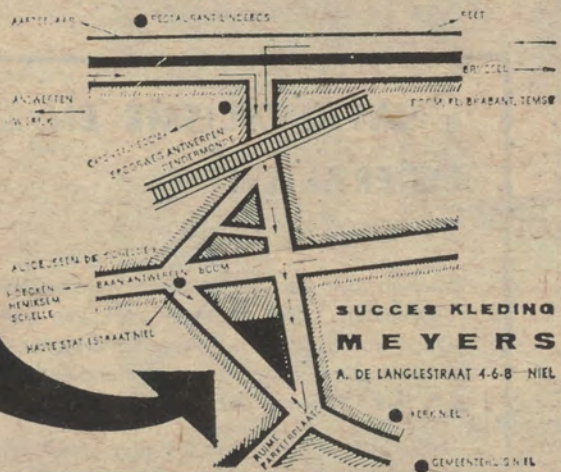
Alleen aan fabrieksprijzen

JAARLIJKS VERLOF VAN 15 JULI TOT 13 AUGUSTUS

OP AMPER 15 KM VAN ANTWERPEN HEBT U RUIME PARKEERMOGELIJKHEDEN EN WORDT U BEDIEND DOOR ERVAREN EN VAKBEKWAME BEROEPSMENSEN DIE U GRAAG GOED GEKLEED ZIEN. VOOR DE KEUS EN BESLIST VOOR DE PRIJS — DIE VELE HONDERDEN VERSCHILT — MOET U DE ENORME KOLLEKTIES ZIEN VAN SUCCES KLEDING MEYERS.

Hoe bereikt U best SUCCES KLEDING MEYERS

Zo bereikt U best SUCCES KLEDING MEYERS
Vertrek om de 15 min aan Kleine Tunnelplaats Antwerpen

BON

Degelijk ingevuld aan de verkoopster af te geven vooraleer uw aankoop te doen en dan zult u uw nieuwe lentemantel minstens 1000 fr. beneden de aangeduide prijs betalen.

Naam en voornaam .....

Straat .....

Gemeente .....

postnummer .....

Beroep .....

ENKEL VOOR « Wij » lezeressen

SKM

SUCCES KLEDING MEYERS

DE GROOTSTE MANTELSPECIALIST IN BELGIE
A. DE LANGLESTRAAT 4-10 2640 NIEL

OPEN ALLE WERKDAGEN VAN 9 TOT 20 UUR • ZATERDAG OPEN VAN 9 TOT 18 UUR • ZON- EN FEESTDAGEN GESLOTEN

RIK VANDEKERCKHOVE:

VOLKSGEZONDHEID EN ONDERWIJS INJEKTIE GEVEN

PORTRET

« Zelfs vandaag zal het federalisme nog niet als een rijpe vrucht uit de boom vallen.

De uitbouw ervan moet bewerkt worden, vertrekend van weldoordachte opties. Maar we mogen niet in euforie geraken. Het kind moet eerst nog geboren worden ».

Dokter Rik Vandekerckhove is geen beroeps politicus en weet juist daarom de politieke gebeurtenissen door een realistische bril te bekijken. Hij benadrukte dat allereerst de Vlaamse aanwezigheid te Brussel door de passende structuren moet beveiligd worden. « Wij moeten zorgen voor de negatie van Brussel als louter frankofone stad. De politieke structuren van de agglomeratie moeten daarom samengesteld worden, met afdoende waarborgen voor de Brusselse Vlamingen ».

KORDAAT

Rik Vandekerckhove is voorstander van een adequate therapie; de stier moet bij de hoorns gegrepen worden. Daarom ook kwam hij bij de Volksunie. « Een strijd in etapes is té uitputtend. Bij de CVP leidt dat duidelijk geregeld tot verwaterde stellingnamen ». Hij verdiende zijn eerste sporen bij de Rodenbachbond in Ingelmunster. Reeds in 1948 trok hij met zijn gezellen met de leeuwenvlag door het dorp. Er werd daarbij geen onderscheid gemaakt tussen de studerende en de andere jongeren. In Leuven zette Rik de strijd voort. Hij is immers minder een filosoof, dan wel een kordaat man-van-de-akte. Het beroep van chirurg illustreert dat ten zeerste. Hij was twee jaar hoofdredacteur van het Verbondsblad « Ons Leven ». Daar leerde hij trouwens bekende collega's kennen: Vik Anciaux, Jo Belmans enz. In die jaren nam hij ook het woord op de IJzervlakte, om de stem van de jongeren te vertolken. Nadien vertoefde hij een tijd in het buitenland om zich te specialiseren als orthopedisch chirurg, maar de Vlaamse strijd verloor hij niet uit het oog. Hij kwam immers geregeld terug overwaaien, onder meer om deel te nemen aan de marsen op Brussel. « In die periode heb ik ervaren

Rik Vandekerckhove werd in april '32 geboren te Ingelmunster, als jongste telg in een gezin van 16 kinderen. De familie is welbekend in West-Vlaanderen. Elk van de kinderen ging immers zijn eigen weg, en zorgde op diverse gebieden voor merkwaaardige prestaties. Broer Robert bijvoorbeeld dook in de politiek voor de CVP en, was tot voor kort de eerste voorzitter van de Nederlandse kultuurraad. De familie Vandekerckhove was niet uitgesproken Vlaamsnationaal gezind, maar alleszins wel radikaal-Vlaams. De jongens namen de leiding van de plaatselijke Rodenbachbond in handen. Vader was selfmade man; hij begon als metsler maar werkte

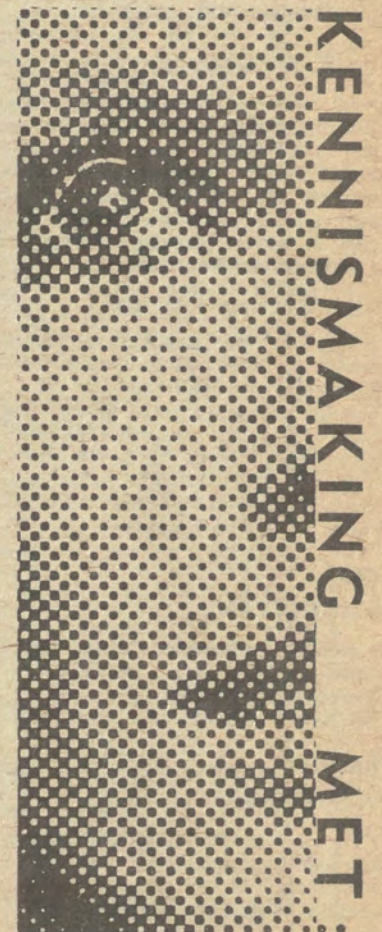

zich moedig op tot leider van een bloeiend bouwbedrijf. Dergelijk doorzettingsvermogen werd meegegeven aan de kinderen. Rik liep kollege te Kortrijk en trok nadien naar Leuven, waar hij geneeskunde studeerde. Hij specialiseerde zich vervolgens tot orthopedisch chirurg in Amsterdam, Utrecht, Saarbrücken en in Oostenrijk. Inmiddels getrouwd, vestigde hij zich definitief te Genk. Rik Vandekerckhove maakte zich weer vrij snel verdienstelijk in de Vlaamse Beweging. Eerst werkte hij in de Vlaamse Volksbeweging (VVB), maar na het sociale drama van Zwartberg (de mijnsluitingen), nam hij politieke verantwoordelijkheid. In '68 werd hij fractieleider van de Volksunie in de provincieraad en twee jaar later zetelde hij reeds in de gemeenteraad van Genk. Intussen was hij ook dicht betrokken bij de oprichting van het Limburgs universitair centrum. Op 10 maart van dit jaar kreeg hij 8.377 voorkeurstemmen achter zijn naam, en werd hij meteen als senator naar het parlement gestuurd.

hoe heerlijk het is dat men zich in de Wetenschappen kan bekwaamen, zonder te moeten afrekenen met die taalmoeilijkheden. Het minoriteitskompleks dat bij ons woekerde wierp immers heel wat remmen op. Die vanzelfsprekendheid om te kunnen werken en leven met de moedertaal hadden maar al te weinig Vlamingen ervaren. Vandaar dat ik de noodzaak inzag van het politiek engagement ». De politieke motieven werden aangewakkerd met het konflikt van de Limburgse mijnsluitingen en met het grote drama dat zich in Zwartberg heeft afgespeeld. « Als medikus heb ik de vertwijfeling gezien van die vijfduizend mensen, die zomaar op straat werden gezet. Alles wat politiek gezag had, of anderszins verantwoordelijkheid droeg, ging daar zonder meer aan voorbij! ». Daarom heb ik mij met enkele vrienden, als politiek ambteloze burgers in de strijd geworpen. Wij hebben gezegd: dat nemen wij niet langer ».

INJEKTIE

Rik Vandekerckhove vindt het een taak van zijn generatie om de idee van zelfbestuur een concrete gestalte te geven, zodat de Vlaamse gemeenschap definitief tot ontplooiing kan komen. Van mr. Michiel Vande Kerckhoven — overigens geen familie — leerde hij de grondmotieven van het volksnationalisme. Senator Vandekerckhoven vindt het strikt noodzakelijk dat het Vlaamse volk zijn eigen structuren zou verkrijgen vooraleer in te treden in de ruimere Europese gemeenschap. « Dat verhindert dat wij onvoorbereid zouden aankloppen bij een Europa, dat ons niet als volks-gemeenschap aan bod zou laten komen ». Om zijn politieke ideeën niet te laten vergelen in lijvige dossiers, aarzelde Rik Vandekerckhove geen moment om aan de oprich-

ting van de Limburgse universiteit een flinke steun te geven. « De jeugdige Limburgse provincie had die injectie dringend nodig ». Uiteraard wil de nieuwe senatoren steentje bijdragen om het universitair onderwijs te verbeteren (In Limburg wordt de idee van pluralistisch onderwijs in concreto omgezet. Dat betekent dat men de mening van de andere positief waardeert: wat een stap verder is dan het gewoon tolereren van andermans opinie) Rik Vandekerckhove houdt van een eksperimenterende vernieuwing. In die zin wil hij ook dokteren aan onze volksgezondheid.

BART

NIEUWE PRENTEN

DE VIOLEN VAN HET BAL

(Les violons du bal)

Michel Drach droomt er reeds 13 jaar lang van deze film te kunnen maken. Ook nu ondervond hij bij het realiseren ervan nog heel wat moeilijkheden. Geen enkele producer bleek aanvankelijk te geloven in deze vrij autobiografische film. Uiteindelijk werd het, net als « Elise ou la vraie vie » (de vorige film van Drach), een Frans-Algerijnse co-productie. Evenals « Elise ou la vraie vie » is « De violen van het bal » een film over racisme, maar dan van het soort waar Drach zelf, als kleine jongen, « slachtoffer » van geweest is : de jodenvervolgving onder het nazisme. Naar Drach zelf verklaarde vertelt hij in deze film geen stukje van zijn leven, maar gaat hij er wel in op zoek naar « le temps perdu ». Hij toont de oorlog en zijn racistische gruwelen gezien door de ogen van een kind. Een kind voor wie deze oorlog allures van een operette had. Een kind dat, ondanks het anti-semitisme, nog geluk heeft gehad in vergelijking met vele anderen. Want in het beste geval was de oorlog voor de joden zoals voor de kleine Drach : achtervolgingen, angst, vernederingen, uiteenrukken van familie en gezin, kortom de dagelijkse tragedie van een strijd om levensbehoud. In het andere geval betekende de oorlog : gevangenneming, kampen, folteringen, dood. De kleine Michel Drach kende echter niet deze hel van uitroeijing ; de oorlog had voor hem zelfs « rose-bonbon »-kanten. Zo bvb wanneer hij tijdens hun vlucht naar het veilige Zwitserland een tijdlang op een hoeve verblijft en er vriendschap aanknoopt met een klein, blond meisje.

Dat Michel Drach die tragische oorlogsgebeurtenissen filmt gezien door de ogen van een kind heeft natuurlijk zijn weerslag op de duidelijkheid van zijn verhaal. Dit verhaal bevat nl. bepaalde onjuistheden, laat veel vragen open, legt geen verbanden waar deze voor de kleine Michel ook ontbraken. Als kijker neemt men dit echter omdat het van meet af duidelijk is dat de film slechts een weergave is van jeugdherinneringen. Naast deze herinneringsbeelden-in-keur krijgt de kijker nl. zwartwitbeelden te zien over de huidige tijd : Michel Drach die als kineast een producer poogt te vinden voor zijn film. Het procédé is zeker niet nieuw en zelfs weinig origineel. Maar het wordt hier door Drach zonder pretenties aangewend en het komt de duidelijkheid van het geheel zeker ten goede. Vooral daar Drach zijn eigen, hedendaags personage na enkele sekswensen laat vertolken door Trintignant. Dit na de vraag van een producer naar de « vedette » in zijn film. Het inschakelen van Trintignant was dus een toegeving van Drach aan de producers. Op de andere punten heeft hij duidelijk niet toegegeven (seks, dood, drama, spanning).

De afwisseling van sekswensen in het-heden met sekswensen in het-verleden heeft tot gevolg dat Michel Drach tegelijk intens betrokken is bij een afstandelijk staat t.g.o. het gegeven. Enerzijds wordt hierdoor nl. het autobiografische sterk benadrukt. En dit des. te meer doordat zijn eigen zoontje de rol vertokt van de kleine Michel Drach, en zijn vrouw Marie-José Nat de rol van zijn moeder op zich neemt. Anderzijds weet Drach door dit procédé een voldoende relativerende afstand te bewaren om iedere gevoelerigheid en patetiek te vermijden. Het enige wat men Drach kan verwijten is dat hij het procédé wat te veelvuldig heeft aangewend. Vooral de geschiedenis met de jonge contestant, die net als Michel vroeger naar de Zwitserse grens vlucht (een operette-konstantant ?), vind ik nogal overbodig.

Het verfilmen van allerlei drekkige en sadistische toestanden neemt geen einde. « Trio Infernal » is momenteel het (voorlopige of definitieve) dieptepunt...

Op het voorbije festival te Cannes werd Marie-José Nat voor haar rol in « De violen van het bal » bekroond als beste vrouwelijke actrice. En dit terecht, want net als in « Elise ou la vraie vie » geeft ze blijk van een enorm inlevingsvermogen. Maar het gaat in deze film dan ook om het verleden van haar eigen man, vertolkt door haar eigen zoontje David Drach ! En deze beweegt zich op de scène alsof hij er geboren was. Michel Drach kon zich werkelijk geen betere hoofdvertolker indenken dan zijn eigen familie ! In de rol van zijn grootmoeder zien we daarnaast Gabrielle Doucet, die volgens Drach dezelfde tederheid, dezelfde gekke vrolijkheid ook uitstraalt als zijn eigen grootmoeder. In de film komt deze in elk geval over als een erg sympathiek oudje.

Volgens Drach zelf was de rol van Jean-Louis Trintignant vrij moeilijk. Deze acteur is nl. Drachs beste vriend : « hij kent me te goed om in mijn huid te treden ». In de film is van deze moeilijkheid in elk geval niet veel te merken.

« De violen van het bal » is al-lerminst een volmaakte film. Hij is noch in de opbouw noch in de uitwerking echt briljant te noemen. Het is wel een bescheiden film die groots is door zijn eerlijkheid, zijn menselijkheid, zijn gevoeligheid (geen gevoelerigheid). Een persoonlijk werk van een kineast die het verdient in het vervolg wat meer steun bij de producers te vinden.

DE NELSON GESCHIEDENIS

(A Bequest to the Nation).

In « De Nelson geschiedenis » bevinden we ons in het begin van het Napoleontisch epos, wanneer Groot-Brittannië op zijn

vloot rekt om zich tegen Napoleons veroveringslusten te beschermen. Op 19 augustus 1805 komt de grote Admiraal Nelson terug naar Engeland, na twee jaar op zijn schip te hebben doorgebracht. Nelson vraagt enkele maanden rust : « Ik heb een dame beloofd dat ik een beetje vakantie zou nemen ». En het is duidelijk dat hij niet zijn echtgenote bedoelt, maar wel zijn geliefde Emma « Lady Hamilton ». De film is in de eerste plaats een evokatie van hun voor die tijd erg uit de band springende verhouding. Vandaar dat de romantische en sentimentele elementen overheersen. De sekswenties die handelen over de verhouding Lord Nelson-Lady Hamilton zijn daarbij doorspekt met relativerende humor en ironie. Aan de historische reconstructie van het decor en de kostumering werd een grote zorg besteed, zodat ook hier — voor de liefhebbers van het historisch genre — een zekere charme van uitgaat.

Naast de eerder romantische sekswensen zijn er ook hardere sekswensen, nl. deze over de zeeslag van Trafalgar : een overwinning voor de Britten, maar Nelson kwam er niet levend uit. Deze sekswensen zijn weinig origineel en ook wel wat rommelig in beeld gezet. Kineast James Cellan Jones — die hiermee zijn langspeelfilmdebuut aflevert — maakte deze prent nochtans onder het toezienend oog van producer Hall Wallis, die in dit genre reeds zijn sporen verdiend heeft. Deze wist blijkbaar bepaalde zwakheden niet te verhinderen en ook niet dat de film in zijn geheel mank gaat aan een te teatrale uitbeelding.

Wat de vertolking betreft zien we in de rol van uitbundige, vulgaire, aan de drank verslaafde, wat verlepte, maar nog steeds dolverliefde Lady Hamilton, de talentrijke actrice Glenda Jackson. « It's the

worst over-acting I've ever committed », aldus de actrice zelf. Ze geeft inderdaad een staaltje van over-acting ten beste ! Naast haar wist Peter Finch dan weer niet genoeg kleur te verlenen aan de ambivalente en boeiende persoonlijkheid die Lord Nelson nochtans moet geweest zijn. Al met al dus een niet boven de

middelmaat uitstijgende historische film, die echter een aantal talentvolle acteurs en actrices afficheert als commerciële trekpleisters. Van James Cellan Jones, die vooraf reeds een aantal tv-afleveringen van de Forsyte Saga afleverde, verwachten we in de toekomst echter beter.

HILDE DEKEYSER

ZATERDAG 8 JUNI — RTB
DE CAID (Le Caïd) (1960)

Komische « série-noire »-film van Bernard Borderie. Een vreedzame professor geraakt van het gestolen geld, dat gangsters in zijn tas duwden, maar niet af. Deze absurde situatie werd op burleske wijze in een reeks komische, satirische tonelen uitgewerkt. Fernandel kabotineert er op los.

MAANDAG 10 JUNI — BRT
LIEFDE OP HET TWEDE GEZICHT (Love with the proper stranger) (1963)

Sentimentele, psychologische film van Robert Mulligan, met in de hoofdrollen Steve Mac Queen en een niet zo beste Nathalie Wood. De film moet het vooral hebben van de sfeer : New York, de Italiaanse immigranten. Aanvankelijk is de toon die van een luchtige komedie, maar wanneer die gaandeweg omslaat wordt het geheel veeleer een artificieel vertoon.

DONDERDAG 13 JUNI — RTB
DE KOORTS STIJGT TE EL PAO (La fièvre monte à El Pao) (1959)

Werk van de beroemde kineast Luis Bunuel, daterend uit de periode toen hij films om den brode moest afleveren. Alhoewel dus op het eerste zicht een doodgewone konsumptiefilm, vind je ook hier reeds het anti-konformisme, de sociale en politieke beweging en de cynische en anarchistische sfeer van Bunuel terug. Gevoelvol spel van Gérard Philipe (in zijn laatste film), die de repliek krijgt van Marie Felix en Jean Servais. Schitterende zwartwit-fotografie van Gabriel Figueroa.

TOCH KERNCENTRALES AAN DE KUST?

De eerste poging tot inplanting van een kerncentrale aan de Vlaamse kust is mislukt. Onder druk van de bevolking van de Oostkust weigerde de Brugse burgemeester de bouw van EBES. De vestigingsplaatsen op het strand, op het einde van de havendam en op de strook tot aan het Filipdok komen dus niet meer in aanmerking. De Zeebrugse werkgroep kernenergie « REM-U.235 » behaalde daarmee een overwinning, waarmee het leefmilieu, het toerisme en de havenactiviteiten gebaat zijn. Bovendien heeft de volksraadpleging te Zeebrugge, Heist, Knokke en Blankenberge op een overtuigende wijze aangetoond hoe weigerig de mensen staan tegenover de bouw van kerncentrales. Hun belangen worden nu verdedigd door de Verenigde Aktiegroepen voor Kernstop, waarvan het contactadres gevestigd is te Gent, Kortrijksesteenweg, 154.

Inmiddels zijn nieuwe vestigingsplaatsen voor kerncentrales ter studie, vooral onder druk van multinationale ondernemingen zoals Westinghouse Electric. Deze firma beheerst de Belgische nucleaire markt en heeft een grote invloed in regeringskringen. Nieuwe bouwvoorstellen voor kerncentrales aan of achter de kustlijn zijn nog dit jaar te verwachten. Gedacht wordt o.m. aan Nieuwpoort en aan de driehoek Brugge-Knokke-Blankenberge. De werkgroep « REM-U.235 » gevestigd St. Donaasstraat, 1, Zeebrugge doet er dus goed aan, waakzaam te blijven en de aktie voort te zetten.

TIWJFELS

De meest zinvolle kritiek tegen de bouw van kerncentrales kan in één woord worden samengevat: twijfel. Ruim 9.000 natuurvorschers, zowat overal ter wereld verspreid, hebben deze twijfel beklemtoond en gestaafd met wetenschappelijke argumenten. Hun woordvoerders, allen met wereldfaam, hebben bij herhaling gepleit ten gunste van de volksgezondheid en de veiligheid en tegen verregaande toegevingen aan belangengroepen uit de kernindustrie. Tot deze geleerden behoren de Engelse radiochemicus en Nobelprijswinnaar prof. dr. F. Soddy, de Franse natuurkundige dr. Noël Mar-

tin professor aan de Sorbonne te Parijs, de Duitse kernfysicus prof. von Weizsäcker, de Amerikaanse bioloog van de John-Hopkins universiteit prof. dr. Bentley Glass, de vader van de Amerikaanse waterstofbom Edward Teller en de Amerikaanse biochemicus prof. dr. Linus Pauling, eveneens Nobelprijswinnaar.

De twijfel betreft de radioactieve afval, waarmee men geen blijft weet; het stralingsgevaar, waarvan de biologische gevolgen onvoldoende gekend zijn; de radioactieve vervuiling van de lucht, water en bodem, waarvoor geen absoluut veilige normen konden worden bepaald.

RISIKO'S

Deze twijfels leiden tot een niet onaardig risico, dat nog wordt verhoogd door ongevallen en door het kettingsysteem, waarin kerncentrales zijn opgenomen.

Ondermeer in Duitsland, Engeland, Zwitserland en Amerika waren er onvoorziene ongelukken met kernreactoren. Een reaktorram is dus in de toekomst niet uitgesloten, ook al werden de technieken verbeterd. Het menselijk falen is en blijft mogelijk. Bovendien zijn kerncentrales slechts één schakel in een lange keten, waarin o.m. ook de opwerkingsfabrieken, de vervoerondernemingen, de kringloopbedrijven en de stockage — en dumpingsorganisaties zijn opgenomen.

WAANZIN

Te Kalkar, een Duits dorpje net over de Nederlandse grens is een snelle kweekreaktor in aanbouw, dit is een type waarin plutonium 239 als brandstof wordt benut. België en Nederland delen elk voor 15 % in de kosten, Duitsland voor 70 %.

Het oordeel van prof. John Gofman over snelle kweekreactoren kan eveneens in een woord worden samengevat: waanzin.

Samen met zijn collega-stralingsdeskundige Arthur R. Tamplin heeft John Gofman een betekenisvolle waarschuwing gericht tot de Amerikaanse Atoomenergiekommissie, waarbij werd gepleit voor een drastische verlaging

van de stralingsnormen, op grond van alarmerend feitenmateriaal. Prof. John Gofman was van 1963 tot 1969 directeur van het beroemde Lawrence laboratorium, dat voor rekening werkte van genoemde commissie. Hij droeg veel bij tot de ontwikkeling van methodes om plutoniumsplijting te verwezenlijken. Nu is hij professor in geneeskunde te Berkeley.

Prof. John Gofman's oordeel over atoombeskundigen die graag snelle resultaten zien, is niet mals, als het gaat over het inschakelen van snelle kweekreactoren, zoals te Kalkar: « Deze lieden vertonen verschillende graden van waanzin. De hoogste graad is het overgaan tot het gebruik van snelle kweekreactoren en daarmee tot plutoniumbehandeling. Plutonium is het giftigste element, dat bekend is... Plutonium heeft een halfwaardetijd van 24.000 jaar. Hetgeen betekent dat we vóór de komende 200.000 jaar longkanker in ons leven inbouwen, als we jaarlijks 100 ton plutonium verbruiken, zoals is gepland. Ik ben bedreefd, omdat sommige Europese landen (de Sovjet-Unie, Engeland, Frank-

rijk en Duitsland) met de Verenigde Staten van Amerika aan de ontwikkeling van snelle kweekreactoren werken ».

INFO — WEEK KERNENERGIE

Van 11 tot 15 april werd in de Strandwijk te Zeebrugge een info-week over kernenergie gehouden, ingericht door REM-U.235, de Zeebrugse werkgroep voor kernenergie.

De paneelgesprekken en de ter beschikking gestelde boeken en folders zullen zeker bijgedragen hebben tot een grondige informatie van de plaatselijke bevolking, die op korte termijn rechtstreeks met een kerncentrale aan of nabij de kust zal worden gekonfronteerd. Wie argumenten wil kontra de snelle uitbouw van kerncentrales in dichtbevoonde gebieden lezen o.m. « Kernenergie op de korrel » door G. Breyerton, uitgave Elseviers en « Moord op termijn » door R. Graeb, uitgave Scheltens en Giltay, Den Haag.

DIRK BUYES

BEROERING

ROND

WEGEN-

COMPLEX

TE

LOMMEL

hier wordt

lommel gesplitst

Sedert geruime tijd wordt er te Lommel (Limburg) geageerd tegen het aanleggen van een wegencomplex waaronder een snelweg die als toevoerweg zal dienen tot de nog steeds betwiste A 24.

Een buurtcomitee, vooral samengesteld uit mensen die langsheen het tracé van de geplande snelweg wonen, wil de Lommelse bevolking informeren en is sedert maart bezig geweest met het beleggen van vergaderingen, het uitdelen van vlugschriften en het plaatsen van borden in de bedreigde wijken. Het komitee wenst unaniem dat een ernstig gesprek loskomt over de problemen die rijzen i.v.m. dit kompleks van wegen, waarvoor de werkzaamheden inmiddels al werden aangevangen.

De leden van het komitee: « De mensen van Lommel moeten goed beseffen dat wij niet gekant zijn tegen een omleiding. Het staat als een paal boven water dat die er moet komen om het centrum te ontlasten. Wij willen ons evenmin opwerpen als deskundigen, maar wij vragen ons wel af hoe men dit onding heeft kunnen ontwerpen én goedkeuren. In elk geval hopen wij de kans te krijgen om uiting te geven aan onze bezwaren en dat die bezwaren au sérieux worden genomen ».

Het komitee is er niet over te spreken dat borden met de tekst « Hier wordt Lommel gesplitst » op last van het schepenkollege zonder meer van privégronden werden weggehaald. Het is van oordeel dat hiermee afbreuk wordt gedaan aan een stuk vrije meningsuiting en acht deze handelwijze overigens illegaal. (zie foto)

GEEN RING, GEEN LAAN

Volgens de buurtbewoners verkeren de meeste Lommelaars nog steeds in de mening dat het hier gaat om de « ringlaan », waarvan de eerste plannen meer dan tien jaar oud zijn. Sedert korte tijd maakt deze zogenaamde ringlaan immers deel uit van het net van autosnelwegen en moet het Lommelse stuk van de toevoerweg Geel-Lommel-Hamont naar de A 24 voor omleiding doorgaan.

Verder wordt van de snelweg Lommel-Landen een klein gedeelte aangelegd, ondanks het feit dat de verbinding met de E3 via Postel werd afgewezen.

Men is van oordeel dat hier een grondig onderzoek aan had moeten voorafgaan door milieudeskundigen, sociologen e.a.

REELE BEZWAREN

De toevoering naar de A 24 komt op ca. 500 meter van de kerk van het centrum liggen, gaat doorheen woonwijken en snijdt o.a. nieuwe woonwijken af. De Balendijk wordt in drieën gesplitst.

De Provinciale Technische School, met ca. 700 leerlingen ligt in de onmiddellijke omgeving van de snelweg. De normale toegangsweg voor een groot aantal leerlingen wordt gesupprimeerd.

Meer dan 1000 leerlingen, scholieren en kleuters en andere voetgangers moeten dagelijks deze gevaarlijke weg oversteken. Slechts op één plaats is een oversteek met lichten voorzien.

De pas opengestelde nieuwe kleuterschool aan de Balendijk ligt op enkele tientallen meters van de snelweg.

Bewoonde percelen worden gehalveerd, niet-onteigende woonhuizen blijven tot op enkele meters (soms minder dan vijf !) liggen.

De commerciële aantrekkingskracht van het centrum wordt verzwakt voor de afgesneden wijken.

Langsheen de parallelwegen zijn bouwplaatsen voorzien. Er zullen dus huizen kunnen worden gebouwd vlak bij de snelweg. Milieudeskundigen zijn van oordeel dat aan weerszijden van een dergelijke weg een onbebouwde zone moet worden voorzien van 400 meter.

Maatregelen in verband met geluidshinder en luchtvervuiling (bermen, beplanting e.d.) zijn niet voorzien. Wat de verkeersveiligheid betreft stellen zich de scherpste problemen. Zeer zeker is deze problematiek nooit voldoende bestudeerd.

VLAAMSE ROMANS

De romankunst in Vlaanderen heeft sedert het einde van de tweede wereldoorlog een ontwikkeling doorgemaakt die parallel loopt met die van elders. Reeds tijdens de periode tussen de twee wereldoorlogen wist de traditionele Vlaamse roman — met Walschap, Elschot, Matthijs, Demedts — zich de verworvenheden van de psychologische romankunst, van de nieuwe zakelijkheid en zelfs van het surrealisme eigen te maken en in mindere of meerdere mate te verwerken. De strekkingen en stromingen van elders op het literaire en geestelijke vlak vonden en vinden nog steeds hier hun weerga, zij het wel eens met vertraging. Dat geldt ook voor de periode na 1950. Naast het experiment bleef zich echter de traditionele romankunst handhaven en zelfs met tamelijk groot succes. Het experiment ontwikkelde zich op een dubbel vlak.

In de eerste plaats heeft het de constructies en de opbouw-procédés van de roman gerevolutioneerd. Daarenboven heeft het de taal, als constructie-element, eveneens aan een revolutionair herscheppingsproces onderworpen, bij het gebruik ervan in woord, zinsdeel, zin.

Marc Andries heeft in zijn jongste roman « *De Vleugels van Helena* » evenals in vroeger proza werk naar een nieuwe uitdrukkingwijze gezocht. In zijn jongste roman is het echter niet zo zeer de eigenaardigheid van de romankonstruktie of het verhaal-procédé, noch het experiment met de taal die het werk een el-

gen cachet verlenen. Het meest opvallende in dit werk is de combinatie van de voorgrond-reali-teit en haar getrouwe weergave met de daarachterliggende geheimzinnige wereld — waar tijd, plaats en zelfs personages onbepaald en in het vage blijven. Dank zij een vloeiende taal en een sterk taalbeheerseren slaagt de auteur erin dit geheimzinnige te evokeren, door een afwisseling van het reële en irreële.

De man, die in Andries' boek op zoek gaat naar « Het », loopt a.h.w. in een cirkel. In hoeverre is de terugtocht naar zijn begin symbolisch? De symboliek van Andries biedt heel wat interpretatiemogelijkheid in een verhaal, dat zijn spanning krijgt én de lezer boeit door de verwevenheid van de werkelijkheid en het irreële. (Zie onze foto)

Irina van Goeree heeft met « *De Kooi* » een opmerkelijk verhaal geschreven, waarin zij de bedreiging van de menselijke individualiteit door de mechanisering en door de technologie in 't algemeen op subtiele wijze aan de kaak stelt. Het meisje Brigit werkt op de 15e verdieping van « de kooi » waar zij een kompu-ter bedient. Haar adaptatie aan de technologische maatschappij

krijgt wel even een deuk wanneer ze ouderwetse menselijke affek-ten zoals liefde en verlangen naar het moederschap achter haar pantser voelt doordringen. Maar deze gevoelens worden door « de kooi » gedood en na deze tijdelijke irrationele afwijking wordt Brigit de « kooimens » zonder complexen of gevoelens...

Deze mengeling van science-fiction, van toekomstbeeld en psychologische roman, is in zijn uitwerking zeer sober — wel eens een beetje té sober — gehouden in het detailleren, maar is toch bij alle soberheid warm genoeg van leven en sterk genoeg aan innerlijke spanning om een vlotte lektuur mogelijk te maken en ons op te nemen in een « dargestell-te Wirklichkeit ». Het boek is een protest tegen en een duidelijke waarschuwing aan een maatschappij die het gevoel, het instinkt, het irrationale, als ouderwets afschrijft en die in haar extreem rationalisme de mens van zijn individualiteit berooft en tot een technologisch apparaat maakt. « *De kooi* » is een origineel, lezenswaard, goed gekonstrueerd en goed geschreven boek...

Van Paul Brondeel bespraken wij hier onlangs nog zijn roman « *Weekend in Brugge* ». In deze roman, evenals in zijn jongste boek « *Nachttrein in September* », komt weer eens de man op middelbare leeftijd, die mislukt is in het leven, in de liefde of in allebei, naar voren. Brondeel heeft zich wel zeer sterk door dit thema zo niet geobsedeerd dan toch in sterke mate aangetrokken gevoeld. Er is echter, bij Brondeels beschrijving van deze antihelden een meewarigheid, een weemoed, die voortvloeit uit de liefde voor de mens en dan vooral de mens die niet zo zeer door de « grote » maar door de kleine, dagelijkse tragiek des levens gegrepen wordt: « der Menschheit ganzer Jammer fasst Mich an... ». Zo'n type is ook de Leo Hoorens in « *Nachttrein in September* ». Na 'n mislukt huwelijk blijkt hij, in de ultieme nacht van zijn bestaan, terug op een verleden dat één geuigenis is voor de broosheid der dingen, de kwetsbaarheid van de mens en vaak ook van het « homo homini lupus »: de mens is een wolf voor de ander. Over de wijze waarop dit verhaal naar voren gebracht wordt — nl. de flashback van een leven in één nacht — valt wel wat te zeggen: wellicht had een kronologisch vertellen een sterker spanning veroorzaakt. Toch is Brondeels werk ook nu een bijna huiveringwekkende penetratie in de geschiedenis van een menselijk verval, en wordt zijn talent, dat in zijn vorig werk reeds tot uiting kwam, hier duidelijk bevestigd.

Marc Andries: « *De Vleugels van Helena* » - Standaard Uitgeverij, Antwerpen - 100 blz. - 210 fr.

Irina van Goeree: « *De kooi* » - Standaard Uitgeverij, Antwerpen - 118 blz. - 185 fr.

Paul Brondeel: « *Nachttrein in September* » - Davidsfonds, Leuven - 152 blz. - 125 fr.

Heinrich Bölls *Meningen van een clown*, een roman die in 1963 verscheen en waarvan thans de tweede druk van de Nederlandse vertaling in de Belfortreeks van het Davidsfonds opgenomen werd, is niet mals voor de katholieken. Kristelijke romanciers als François Mauriac of Georges Bernanos zijn dat ook nooit geweest. In dat opzicht zet Böll de traditie van de katholieke roman voort. Maar het gaat toch wel om meer dan die literaire traditie, het gaat nog steeds om dat katholicisme zelf. Is een katholiek nog geloofwaardig in deze wereld, bij voorbeeld in de politiek? De hierboven aangehaalde uitspraak van Hans Schnier, de hoofdpersoon uit Bölls roman, wijst op een breder verspreide mening, vooral bij vrijzinnigen. Na de moord op Allende, de president van Chili, las ik in het hoofdartikel van Jean Daniel, de bekende hoofdredakteur van *Le Nouvel Observateur*, de volgende vreselijke zin: « tevergeefs zocht Allende steun bij de kristen-demokratie die niet alleen in Chili bestaat en die, overal en altijd, de kiem in zich draagt van alle verraad ». Böll stelt zich niet op het politieke standpunt, alhoewel hij herhaaldelijk de CDU bespottelijk maakt. Hij schrijft, tegen een maatschappelijke en politieke achtergrond, de roman van een ongelukkige liefde. In *Meningen van een clown* laat hij zien hoe het huwelijksleven of liever het geluk van een mens kan geteisterd worden door een katholieke moraal die de wet verkiest boven het hart: « Als je u hoort spreken », zegt Schnier tot mgr Sommerwild, « denk je dat uw hart zo groot als een fokzeil is, maar dan zit u in hotelvestibules te smoezen en te smiespelen. Terwijl ik in het zweet mijns aangezicht mijn brood verdien, konfereert u met mijn vrouw zonder mij te horen. Unfair en met twee tongen... ».

Wat is de kern van het verhaal? Hans Schnier, clown van beroep en zoon van een gegoede familie, wordt verliefd op Marie Derkums, een meisje uit een kruidenierszaak. Hij is niet gelovig, zij is katholiek. Ze leven zes jaar samen zonder te huwen. Hun verhouding kapseisde, toen Marie erop stond dat ze voor de Kerk zouden trouwen en dat hun kinderen katholiek zouden opgevoed worden. Hans had daar geen bezwaar tegen en zou zelfs katholiek geworden zijn, maar hij zag het niet in van een burgerlijk huwelijk dat nu ook, volgens het Duitse recht, onvermijdelijk geworden was. Schnier leefde wars van al die « formele dingen » en beleefde zijn verhouding met Marie als een volstreckte en unieke liefde. Waarom moest die liefde wettelijk bezegeld worden? U zult misschien bij u zelf denken dat Schnier de betekenis van de wettelijke vormelijkheden overdrijft en dat het hem aan maatschappelijk realisme ontbreekt. Als hij Marie graag zag, had hij haar ook voor de wet moeten trouwen. Het konflikt zit echter veel dieper.

BOLL WIL BARMHARTIGHEID

Het gaat niet alleen om die zogenaamde formele dingen. Schnier weet heel goed dat die met het recht, de wet en de hogere morele beginselen schermen, zelden het geluk van de mens op het oog hebben. Vandaar zijn afkeer van het wettelijke en het verabsoluteren van zedelijke normen. Schnier verzinnebeeldt Bölls « romantische anarchisme ». Marie is van hem weggegaan omdat de katholieke kring waarin ze verkeerde, haar een soort « metafysische angst » had ingeblazen waardoor ze zich zondig voelde omdat ze de « grondregels » overtraden. Dat was de grote crisis, waartegen de liefde van Marie niet bestand bleef. Schnier verwijt juist aan de katholieken uit Marie's omgeving dat ze van die door hen zelf en hun huichelachtige moraal verwekte noodtoestand gebruik gemaakt hadden om haar, helemaal volgens de kerkelijke en wettelijke voorschriften, te laten trouwen met de ultra-katholiek Züpfner. Zij hebben haar in feite tot echtbreuk aangezet. Voor Schnier is Marie immers veel meer dan een wettelijke echtgenote. Zij is zijn enige grote liefde, die door wettelijke regels onmogelijk gemaakt wordt.

De roman laat ons de zielsbedroefde en totaal vereenzaamde Schnier zien die in zijn dramatische nood alle bloedverwanten en kennissen telefoneert om hem te helpen. Hij is niet meer in staat nog clown te spelen, hij zit zonder enig inkomen op een studio in Bonn. Die op drift geraakte man vindt in de maatschappij geen enkele steun, overal stoot hij op eigenbelang, geldzucht, huichelarij, onbegrip. Vanuit zijn verlaten studio maakt hij een soort balans op van de goedheid en de barmhartigheid in de wereld. De katholieken staan op de onderste trede van de ladder, in de eerste plaats zijn vader en moeder. Met zijn vader heeft hij een verschrikkelijk gesprek, waarin hij al zijn gal uitspuwt over de schijnheiligheid en de gierigheid van zijn ouders: « Ik dacht aan alle mensen die ons geholpen hadden, terwijl ze thuis op hun schijtmiljoenen zaten, mij verstoten hadden en van hun morele beginselen genoten ». Een twee-à-drietal mensen, een vriend, die hij dan nog beledigd had, en een verlopen onderpastoor bleven er over. Bij hen alleen kon hij aankloppen. Schnier komt tot de volgende slotsom: « Er waren voor mij maar vier katholieken op de wereld: paus Joannes, Alec Guinness, Marie en Gregory, een oud geworden negerbokser, die bijna nog eens wereldkampioen was geworden en nu in variéteprogramma's als krachtpatser zijn brood verdiende ». Böll begeeft zich in *Meningen van een clown* niet op het pad van de marxistische maatschappijkritiek. Het onrecht blijkt voor hem niet in de eerste plaats in de maatschappelijke structuren te liggen. Als consequent kristelijk schrijver legt hij de hardheid bloot van de katholieken die de kerkelijke dogma's en wetten gebruiken om hun aardse posities en belangen te vrijwaren. Die kritiek is vooral gericht tegen de katholieke gevestigde machten. In die zin is ze van sociale aard: « Maar bijna alle ontwikkelde katholieken hebben deze gemene trek in zich, ze zitten achter hun verdedigingswal van dogma's en smijten uit dogma's gehouwen principes om zich heen, maar als je ze serieus konfronteert met hun « onomstotelijke waarheden », lachen ze een beetje en beroepen zich op « de menselijke natuur ». Is het dat wat Jean Daniel in zijn Chili-artikel « de kiem van alle verraad » (la graine de toutes les trahisons) noemt? »

Eugène VAN IJTERBEEK
Heinrich Bölls, « *Meningen van een clown* » 2e druk, Davidsfonds, Leuven 1974, 224 blz. (mooie vertaling van Michel van der Plas).

TONEEL

KVS-BRUSSEL
STELT SEIZOEN 74-75 VOOR

De uitgebreide schare lezers van deze onvolprezen cultuurpagina, een ware verademing in dit door politiek vergiftigde weekblad nietwaar, zullen reeds met enige wrevel opgemerkt hebben, dat de teater- en operarubrieken de laatste weken niet meer regelmatig hun artistieke honger kwamen stillen.

Geen lovende of snerende commentaren meer, ik weet het lieve vrienden, dit veroorzaakt een grote leemte in uw leven, maar kan ik het helpen, dat komediespelers ook recht hebben op vakantie? Zeg echter uw abonnement op dit voortreffelijke weekblad niet op, in september kom ik u opnieuw verblijden met mijn felgesmaakte beschouwingen en intussen beveel ik u met warmte de vakbekwame recensies aan van mijn buitengewoon charmante filmkollega, Hilde Dekeyser.

Nu dit blad toch bijna regeringsfähig is geworden, gaan wij ook maar de officiële mededelingstoer op.

KVS-Brussel houdt het bij de rendabele slogan voor elk wat wils, wat gezien de moeilijkste situatie van het Nederlandstalig teater in de Belgische hoofdstad een vrij verstandige optie is. In volgorde worden vertoond: « Volksgezondheid » door Peter Nichols, de auteur van o.m. Een dag uit het leven van Piet Snot. « Gelijk Spel » van Anthony Shaffer, een briljante thriller. « The sunshine Boys » door Neil Simon, een werk dat in Broadway volle zalen lokte. Komt Shakespeare dan zijn feeke temmen om de Bühne te ruimen voor de Frans-Belgische auteur Félicien Marceau (die o.m. met het Ei duizenden KVS-bezoekers wist te boeien).

Zijn « Man in kwestie » is een aaneenschakeling van aangrijpende, poëtische, humoristische en ontroerende situaties, kortom goed teater. De komedies, zowat het trade mark van Nand Buyl's en Koen de Ruyter's schouwburg worden vertegenwoordigd door Alan Ayckbourn (de auteur van Slippers en Leonard, dus geen onbekende) en het Franse duo Barillet en Grédy (steeds een zware konfrontatie in het overwegend franstalig georiënteerde Brussel) met onderscheidenlijk « Driemaal Kerstmis », drie eenakters rond eenzelfde thema en « Een Roos bij het Ontbijt ».

De Nederlandstalige dramaturgie ontbreekt evenmin: van onze eerste toneel-schrijver Hugo Claus wordt opgevoerd « Blauw-Blauw », een bewerking van Noel Coward's Private Lives. Met veel belangstelling kijken we uit naar het toneeldebüt van de Amerikaanse cartoonist Jules Feiffer (zie o.m. de bittere tekeningen op de laatste pagina van « Vrij Nederland ») « Moord in het Witte Huis », een satire op de american way of life. Tot slot wordt Oscar Wilde's « Belangrijke Ernst » ook opgedolven en voor ons hoeft dit echt niet, maar kom.

Al bij al een seizoen zonder veel verrassingen, maar toch vrij evenwichtig en dat het beslist zal doen bij de talrijke Vlamingen uit het Brussels. Wie regelmatig op de hoogte wil blijven van programma, speeldata en abonnementsvoorwaarden, richtte zich tot KVS, Lakensestraat 146, 1000 Brussel: u ontvangt dan gratis een maandblad met alle nuttige informatie.

RAY DE BOUVRE.

RADIO

Ik kan best begrijpen dat de radio bij het draaien van een plaatje nooit een aankondiging als volgt in de lucht stuurt: beste luisteraars, thans hoort u een rot-

plaat, draai de knop maar om voor de volgende drie minuten.

Of: als u even naar het toilet moet, is dat nu het ideale ogenblik, want het muziekje dat wij nu op u gaan loslaten, dames en heren, is echt niet de moeite waard.

Maar dat betekent nog niet dat het altijd en overal verantwoord is om te pas en te onpas met superlatieven te gaan schermen.

En dat vind ik juist zo enerverend aan « Vakantiekreet » zogezegd een programma van Aktuele Europese Vakantieschlagers de maandagnamiddag om 16u10 op BRT 2 omroep Antwerpen.

Vakantiekreet wordt samengesteld door Etienne Smet en geproduceerd door Jos Baudewijn. Presentatie Lutgart Simons en Luc Appermont.

Je moet zelf maar eens tellen hoe dikwijls dat komische duo het klaar speelt om in een uur tijd woorden als enorm, geweldig, formidabel, goed, hit, sukses, enzoverder in de eter te sturen.

Soms kan een primitieve woordenschat een gebrek aan inspiratie verdoezelen. Anders zou je als luisteraar nog gaan geloven dat dit een louter commercieel promotieprogramma is. Maar dat doet de BRT niet.

KLEIN-
KUNST

VOOR ONS GEEN

« WILDE BOER'NDOCHTERE »...

Deze week veroverde de « Wilde Boer'ndochtere » van Ivan Heylen (« De werkmens ») de top van de hitlijst van Hilversum 3. Zoets valt niet zo gauw voor. Zelden heeft een Vlaams nummer de top in het buitenland (als we Nederland zo kunnen noemen) veroverd.

De vraag is of wij nu zo gelukkig moeten zijn met deze verovering. Wij menen van niet. Was « De werkmens » nog een nummer dat door de spreekwoordelijke beugel kon, met de « Wilde Boer'ndochtere » moeten we ons toch eens ernstig afvragen waar we staan of, als u wilt, liggen.

De huidige rage van het dialect is een eind weg te verklaren en te begrijpen, dialect wil persé geen leegheid en zinloosheid zeggen. En dat is de « Wilde Boer'ndochtere », hoe fel ze ook moge wezen, wel.

Het liedje heeft niets om het lijf. Een paar kreten, die reeds « De werkmens » sierden, aangevuld met wat « muziek » en primaire tekst die vaak herhaald wordt. D'as gemakkelijk om te houden. Het verhaal legt de auteur dan uit als een voorbeeld van « de huidige kommunikatiestoornis » (In een radio-gesprek met Jan Van Rompay). Ivan Heylen en mensen die dergelijke produkten op de markt gooien moeten over weinig talent beschikken. En toch gaan dergelijke liedjes er in want de tijd zit goed voor mensen zonder talent die durven roepen en de arrogantie bezitten anderen te doen geloven in hun overtuiging dat ze talentrijk zijn. Dat is inderdaad ook een kunst, maar daarmee maak je geen goede plaat. Nederland is er mee weg. Het is haast zeker dat geen enkele Bovenmoerdijker één gebenedijd woord begrijpt van Heylens getier. Dat hoeft ook niet. De plaat is « Vlaams », ongeschaafd, boers, zogezegd terug-naar-de-natuur. En dat is in.

Wij begrijpen ANZ-voorzitter Valeer Portier nu maar al te best wanneer hij zich op het jongste zangfeest scherp verzette tegen de cultuurbezoedeling die zich in ons taalgebied (vooral langs radio en tv) aan het uiten is. Wij doen er geen doekjes om: met de « Wilde Boer'ndochtere » is men aan cultuurbezoedeling toe. En niet een klein beetje. Op de hitparade van Hilversum staat deze week een nummer dat wij vlug wensen te vergeten...

VORM EN
KLEUR

EN NOG STEEDS DE

« RECHTVAARDIGE RECHTERS »

Met de regelmaat van een klok komen de « rechtvaardige rechters », het « gestolen » paneel uit het Lam Gods-veelluk van Jan Van Eyck uit de St. Baafskatedraal te Gent, nu veertig jaar geleden, in het nieuws. Reeds tientallen mensen hebben beweerd, te weten waar het verdwenen luk zich bevindt. Een onzer bevriende relaties, die de hulp van een Londense helderziende gebruikt, beweert dat het paneel zich in een oud patriciërshuis te Gent bevindt. Een ander betoogt, dat het verdwenen luk ergens rond Gent op een kerkhof verborgen is. Hij geeft de speurders de raad, op de in aanmerking komende begraafplaatsen deze graven op te zoeken, waar eventueel een overledene met de naam Dua zou begraven liggen, naam waarmee Arseen Godertier, de vermeende dief, zijn brieven aan het bisdom Gent ondertekende. Er is nog een andere versie over de naam, die zou samengesteld zijn uit de beginletters van een korte zin, die zou te kennen geven dat de ondertekenaar de gegeven richtlijnen (van wie?) volgt.

We schrijven wel « vermeende dief » want sinds betrekkelijk kort zien sommigen in Goedertier niet langer meer de Arsène Lupin van Gent, de hipokriete wisselagent en katolieke weldoener, doch het slachtoffer van de ware auteurs (waarover ook reeds diverse versies bestaan).

Er is ook verandering op het zuiver schilderkundig-technisch vlak. U herinnert zich

dat enkele tijd geleden twee Gentse kunstschilders, Jos Trotty en Hugo De Putter, die beroepshalve het beroemde veelluk op geregelde tijdstippen aan een controle onderwerpen, beweerden dat het paneel « de rechtvaardige rechters », dat momenteel het veelluk siert — het gaat om een verbluffend gelijkaardende kopie van de terecht befaamde Vlaamse restaurateur Jef Vanderveken — niet de kopie maar het origineel is! Later trokken beiden deze ophefmakende verklaring in, echter zonder veel overtuiging.

Tussen origineel en kopie is er echter een derde mogelijkheid, nl. de restauratie van een beschadigd origineel. Dit is dan de jongste versie: Vanderveken zou geen kopie van het « verdwenen » paneel gemaakt hebben maar zou het door een tot op heden onbekend gebleven vandaal ernstig beschadigd paneel gerestaureerd hebben. Dit zou dan verklaren waarom de craquelures op zekere gedeelten van de « rechtvaardige rechters » precies overeenstemmen met de craquelures op de andere panelen van het veelluk, een vaststelling die de reeds genoemde Gentse kunstschilders eveneens maakten en hen tot de overtuiging bracht, met het origineel te doen te hebben.

Een tweede argument vinden de voorstanders van deze theorie in de vaststelling door wijlen professor Cooremans (ook bekend om zijn — angevochten — thesis in de zaak Van Meegeeren, nl. van de valse Vermeer's) dat nl. de jaarringen van het houten paneel, waarop de rechtvaardige rechters geschilderd zijn, precies dezelfde zijn als van het paneel waarop het pendant, St. Jan voorstellend, geschilderd is. Vroeger waren beide voorstellingen op één paneel geschilderd, dat echter in 1820 te Berlijn op zijn dwarslengte werd doorgezaagd. Indien dat klopt dan is de « rechtvaardige rechters » die men nu in St. Baafs kan bewonderen een origineel en geen kopij. Ofwel zou Cooremans zich vergist hebben...

Tot besluit één vraag: wanneer houdt men van officiële zijde op met de gehelmdoenerij rond een van de schitterendste voorbeelden van de Vlaamse Primitieve schilderkunst? Wanneer een open wetenschappelijk onderzoek en een gedocumenteerd verslag over de huidige stand van zaken in een affaire, die stilaan rorkamboleske allures verkrijgt. (r.c.)

Gerechtelijk Arrondissement

GENT

Parket van den Procureur des Konings

BERICHT

De ondergeteekende, Procureur des Konings, brengt ter kennis van het publiek, dat de dader van de diefstal der schilderij « Het Lam Gods » polyptiek der gebroeders Van Eyck, gepliegd in St. Baafs Hoofdkerk, in den nacht van 10 op 11 April 1934, is vereenzelvigd geworden.

Hij is onlangs overleden en was van Belgische nationaliteit.

Het ontvreemde paneel, dat bestaat uit twee op elkander liggende schilderijen op eiken hout, stelt voor op den voorkant hetgeen men overeen gekomen is de Rechtschappen Rechters te noemen; op den achterkant de beeltenis van den H. Johannes Baptista.

Deze laatste schilderij is weergevonden en reeds aan de St. Baafs Hoofdkerk terug gegeven.

Ongelukkiglijk is het paneel, dat de Rechtschappen Rechters voorstelt zoek gebleven en de dief heeft zijn geheim in den dood medegeslept.

Dit paneel dient teruggevonden te worden opdat het onsterfbaar kunstwerk der Gebroeders Van Eyck volledig zou kunnen hersteld worden. Het gansche land is er bij betrokken en eenieder heeft voor plicht het Gerecht in zijne opzoekingen te helpen.

In name van de Kerkfabriek van St Baafs Hoofdkerk, is de ondergeteekende gemachtigd te verklaren dat eene premie groot vijf en twintig duizend frank (groot 25.000 frank) is uitgelooft aan hem, die aan het Gerecht of aan een der Geestelijken gehecht aan voormelde Hoofdkerk inlichtingen zal verschaffen die de ontdekking van het vermiste paneel zullen medebrengen.

Het Parket is er van overtuigd, dat dit paneel niet werd vernietigd en dat het dient opgespoord te worden in het land en wel voornamelijk te Gent en omliggende.

Gedaan in het Parket te Gent den 9 Mei 1935

Fr. De Heem.

Imp. COLLIER & GE.

Langs deze oproepbrief vroeg het parket de bevolking hulp bij het opsporen van de verdwenen panelen.

BRT**NED 1****NED 2****RTB****ZATERDAG****8****JUNI**

14.30 Het leven van het Korhoen in Limburg.
14.55 Praag, de witte stad.
15.10 Pinocchio.
16.05 Modern style.
17.00 Volksuniversiteit.
18.00 Fabeltjeskrant.
18.05 De grote ontsnapping.
19.00 Trajekt.
19.45 Nieuws.
20.10 Billy Fantast.
20.35 20 jaar Eurovisie. Show.
21.30 Vrouwengevangenis. Film.
22.40 Nieuws.

11.00 Teleac
16.02 Bloementuin.
16.25 Klassewerk Zwitserland.
18.45 Fabeltjeskrant.
19.05 Voor een briefkaart op de eerste rang.
20.00 Nieuws.
20.20 Cirkus-Gala.
21.35 Brandpunt.
22.25 Don Juan.
22.55 Epiloog.
23.00 Nieuws.
23.05 Het lied van de week.

18.45 Fabeltjeskrant.
18.55 Nieuws.
19.05 Coronation street.
20.00 Nieuws.
20.20 Barbra Streisand.
21.15 Twintig jaar Eurovisie.
22.25 Nieuws.

16.30 GP van het Waalse chanson 74.
18.30 Le club des rescapés.
18.55 Barbapapa.
19.00 Toumai.
19.30 Antenne-soir.
19.45 Nieuws.
20.15 Le jardin extraordinaire.
20.45 Le Caïd.
22.15 Cinéscope.
23.25 Nieuws.

ZONDAG**9****JUNI**

10.30 Eucharistieviering.
15.00 Voor boer en tuinder.
15.30 Tienerklanken.
15.50 Kleine welt fuer kinder.
17.20 Tenuto.
18.15 Fabeltjeskrant.
18.20 Leef nu.
18.45 Survival.
19.10 Het meisje van de tv.
19.45 Nieuws.
20.00 Sportweekend.
20.40 Vader Goriot. TV-spel.
22.25 Première-magazine.
23.15 Nieuws.

15.30 Nieuws.
15.32 Ti-Ta-Tovenaar.
15.57 Untamed world.
16.22 WK-Voetbal. Dokumentaire.
16.38 Paardendressuur.
17.00 Vesper.
18.55 Fabeltjeskrant.
19.05 Kom nu met zang.
19.30 Waar of niet waar.
19.40 Als de dag van gisteren.
20.30 Een ware geschiedenis. Speelfilm.
21.40 Portret van Jos Vandeloop.
22.15 Humanistisch verbond.
23.35 Nieuws.

18.55 Fabeltjeskrant.
19.00 Polly in Tunesië.
19.25 Studio sport.
20.40 Nieuws.
20.45 De rivalen van Sherlock Holmes.
21.35 Dokumentaire WK-Voetbal.
22.15 Nieuws.

9.45 Yoga.
11.00 Feest der religieuze jeugd.
12.00 Faire le point.
14.50 L'Homme et le froid. Dok.
16.25 Piste.
17.10 Sept sur sept.
17.50 Follies.
18.45 Mister Magoo.
19.00 Le francophonisme.
19.30 Antenne-soir.
19.45 Nieuws.
20.20 Marcel Pagnol.
21.15 20 jaar Eurovisie.
22.20 Verslag Giro.
22.40 Nieuws.

MAANDAG**10****JUNI**

18.55 Fabeltjeskrant.
19.00 Veilig verkeer.
19.05 Spottribune.
19.45 Nieuws.
20.15 Liefde op 't tweede gezicht. Film.
21.50 Een land zoekt zijn evenwicht.
22.40 Nieuws.

11.10 Schooltelevisie.
18.45 Fabeltjeskrant.
18.55 Nieuws.
19.05 Toppop.
19.30 Het ziekenhuis.
20.00 Nieuws.
20.21 Helen, een vrouw van deze tijd.
21.15 Televisie magazine.
22.05 Cannon.
22.55 Nieuws.

18.45 Fabeltjeskrant.
18.55 Nieuws.
19.05 De verschoppeling.
19.30 Zo vader, zo zoon.
20.00 Nieuws.
20.21 Politierapport.
21.15 Blues from Mississippi.
22.05 Ander nieuws.
22.30 Nieuws.
22.35 Teleac.

18.10 1, 2, 3... j'ai vu.
18.30 TV « F ». Vrouwenmagazine
19.30 Lundi-sports.
19.45 Nieuws.
20.15 Archiflore. Toneelstuk.
21.40 Hobby-club.
Nieuws.

DINSDAG**11****JUNI**

18.55 Fabeltjeskrant.
19.00 Wanneer de zon schijnt.
19.10 Tienerklanken.
19.45 Nieuws.
20.15 Dagboek van een leraar.
21.20 De opgang van de mens. Dok.
22.10 Soy libre.
22.40 Nieuws.

18.45 Fabeltjeskrant.
18.55 Nieuws.
19.05 De verschoppeling.
19.30 De eilanden van de rode vogels.
20.00 Nieuws.
20.20 De Onedin lijn.
21.10 De Ombudsman.
21.35 Wie wat waar?
22.05 Achter het nieuws.
22.55 Vrije gedachte.
23.00 Nieuws.

18.45 Fabeltjeskrant.
18.55 Nieuws.
19.05 Voetbalkwis.
19.30 De Melchiors.
20.00 Nieuws.
20.20 Levend ingemetseld. Film.
21.40 Dok. over de stadsvernieuwing in Amersfoort.
22.15 Den Haag vandaag.
22.30 Nieuws.

18.10 1, 2, 3... j'ai vu.
18.30 Seniorama.
19.00 Deux ans de vacances.
19.30 Antenne-soir.
19.45 Nieuws.
20.20 Si vous saviez.
20.40 La cloche Tibétaine.
21.40 Vivre en Wallonie.
22.50 Nieuws.

WOENSDAG**12****JUNI**

17.55 Jevanjong.
18.55 Fabeltjeskrant.
19.00 De familie Partridge.
19.25 Yoga.
19.45 Nieuws.
20.15 Pano 74.
21.05 Spel zonder grenzen.
22.05 Pano 74.
22.55 Nieuws.

10.45 Schooltelevisie.
17.00 Professor Balthazar.
17.10 Dierentuinen in de wereld.
18.45 Fabeltjeskrant.
18.55 Nieuws.
19.05 Van geweest tot geweest.
19.50 Socutera.
20.00 Nieuws.
20.20 Politieke partijen.
20.35 Studio sport I.
21.05 Spel zonder grenzen.
22.30 Den Haag vandaag.
22.45 Studio sport II.
23.15 Nieuws.

18.45 Fabeltjeskrant.
18.55 Nieuws.
19.05 Walvissen, dolfijnen en mensen.
20.00 Nieuws.
20.21 Ik heb m'n portie wel gehad.
21.05 Lucifers. Amusement.
21.30 Ik heb u lief.
21.50 Kenmerk.
22.15 Nieuws.

16.45 Feu vert.
18.25 Tempo.
18.55 Le manège enchanté.
19.00 Deux ans de vacances.
19.30 Antenne-soir.
19.45 Nieuws.
20.15 Il faut sauver les loups. Dok.
21.05 Jeux sans frontières.
22.55 Nieuws.

DONDERDAG**13****JUNI**

15.00 WK-74. Brazilië- Joegoslavië.
18.55 Fabeltjeskrant.
19.00 Black Beauty.
19.25 Filmmuseum van de schaterlach.
19.45 Nieuws.
20.15 De groeten van tante Louise. TV-spel.
21.40 Standpunten. VU.
22.05 Première.
22.45 WK-74. Samenvatting Brazilië-Joegoslavië.
23.05 Nieuws.
23.25 Yoga.

14.25 Schooltelevisie.
14.50 WK-Voetbal.
18.45 Fabeltjeskrant.
18.55 Nieuws.
19.05 Koffiebar.
19.25 Just another day. Film.
20.00 Nieuws.
20.21 Land of the small. Dok.
21.10 Muziek uit studio 4.
21.50 Nader bekeken.
22.20 So far from home. Film.
23.15 Nieuws.

18.45 Fabeltjeskrant.
18.55 Nieuws.
19.05 Beertje Colargol.
19.20 Rock concert.
19.45 Popeye.
20.00 Nieuws.
20.21 Berichten uit de samenleving.
20.35 All in the family.
21.00 De Toearegs. Dok.
21.55 The sleeping tiger. Film.
23.15 Den Haag vandaag.
23.25 Nieuws.

16.50 Voetbal.
18.45 1, 2, 3... j'ai vu.
19.00 Deux ans de vacances.
19.30 Antenne-soir.
19.45 Nieuws.
20.15 Verkeersveiligheid.
20.20 La fièvre monte à El Pao.
21.55 Le carrousel aux images.
22.35 WK-Voetbal.
23.05 Nieuws.

VRIJDAG**14****JUNI**

15.50 WK-Voetbal. West-Duitsland-Chili.
18.50 Fabeltjeskrant.
18.55 KTRC-Kruispunt.
19.25 WK-Voetbal. Zaire-Schotland Tijdens de rust : Nieuws.
21.20 De familie Ashton.
22.10 Konfrontatie.
22.55 Nieuws.
23.05 WK-Voetbal. Oost-Duitsland-Australië.

15.55 WK-Voetbal.
18.45 Fabeltjeskrant.
18.55 Nieuws.
19.05 De Waltons.
20.00 Nieuws.
20.21 Porgy and Bess.
22.15 Tros sport.
22.50 Goden en mensen.
23.30 Nieuws.

18.35 Fabeltjeskrant.
18.45 Nieuws.
18.55 Het kind van de rekening. Dokumentaire.
19.25 WK-Voetbal.
21.20 Nieuws.
21.40 Brandpunt.
23.30 Holland festival magazine.
23.05 Nieuws.
23.10 WK-Voetbal.

15.50 WK-Voetbal.
18.00 1, 2, 3... j'ai vu.
18.20 Sept sur sept.
18.50 La communauté française de Wallonie et de Bruxelles
19.20 WK-Voetbal.
20.15 Nieuws.
20.25 WK-Voetbal.
21.20 Jason King.
22.10 WK-Voetbal.
22.50 Nieuws.

(Donderdag) De jongste verkiezingen liggen al drie maanden achter ons, en nog beschikt het land niet over de stabiele regering die het zo dringend nodig heeft. Nadat hij het vruchteloos met de socialisten had geprobeerd, wendde de h. Tindemans zich tot de federalistische partijen tijdens het geruchtmakende « konklaaf » van Steenokkerzeel. De dialoog die daar hoopvol begon, verliep sindsdien met wisselende kansen, tot er vorige dinsdag een (voorlopig ?) einde aan kwam door de onzinnige eisen van het Brusselse Front des Francophones (FDF). Waarom, zo vragen zich velen in Vlaanderen af, wil men mordicus verder blijven praten met deze onverbetterlijke imperialisten die steeds weer Vlaams grondgebied willen inpalmen? Dat men hen opsluie in hun pretentie! Kan er dan geen regering worden gevormd met alleen de Volksunie en het Rassemblement Wallon erbij? Ja, dat kan natuurlijk, maar het is allemaal niet zo eenvoudig als het er uit ziet. Wij zitten nu eenmaal opgescheept met de onzalige « grendelgrondwet » die onder de leiding van Gaston Eyskens in de jaren 1968-70 tot stand kwam... Wij gingen daarover even praten met volksvertegenwoordiger Frans Baert (Gent), die tijdens de debatten over deze grondwetsherziening een belangrijke rol heeft gespeeld als VU-woordvoerder.

Wij: Meester Baert, sinds het « konklaaf » van Steenokkerzeel wordt er voortdurend gesproken over de gewestvorming en daarbij heeft men het almaar over de « noodzakelijke tweede meerderheid ». Hoe zit dat eigenlijk?

Baert: Dat er voortdurend sprake is van de gewestvorming is nogal logisch: de federalistische partijen hebben de uitvoering van de gewestvorming als voorwaarde gesteld voor hun (tijdelijke) passieve steun aan het minderheidskabinet-Tindemans. Tindemans en de partijen die hem steunen (liberalen en kristen-demokraten) beseffen dat er van enige uitbreiding van de regering in de richting van de federalisten geen sprake kan zijn als er geen werk gemaakt wordt van de gewestvorming, sinds jaren een belangrijke eis van die partijen.

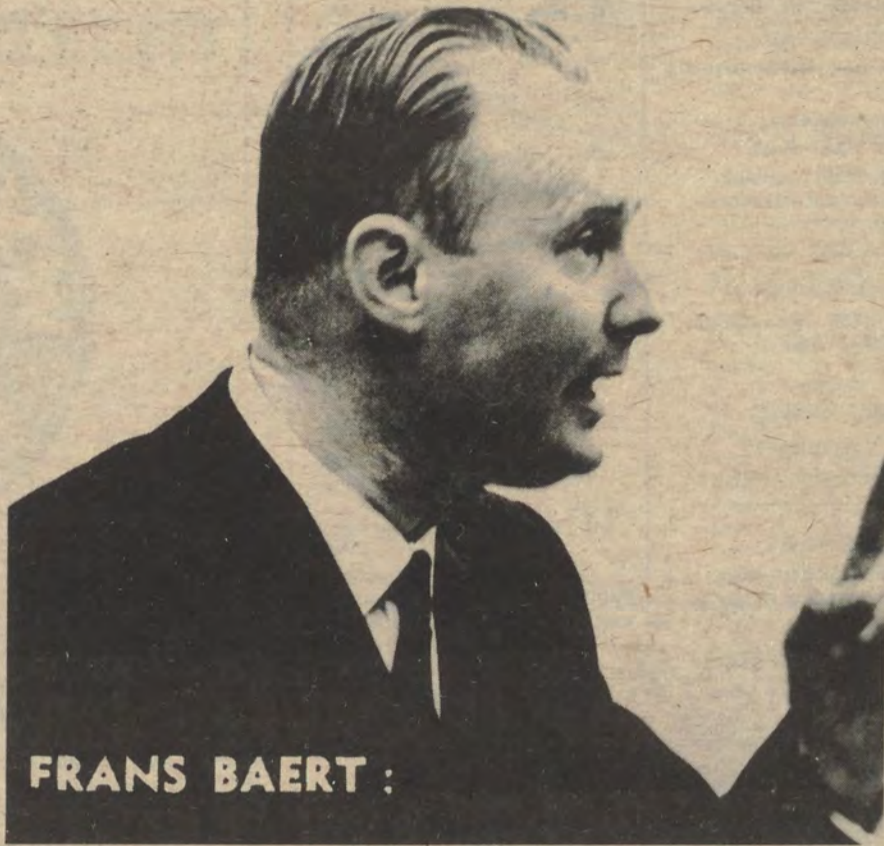
Dat deze onderhandelingen niet van een leien dakje verlopen is o.m. te wijten aan sommige bepalingen van de « grendelgrondwet » die in 1968-70 tot stand kwam. Die bepalingen spelen ons nu parten... In die grondwet werd namelijk bepaald — wij hebben ons daar destijds met hand en tand tegen verzet, maar het mocht niet baten — dat er drie gewesten zouden komen: Vlaanderen, Wallonië en Brussel. De grenzen van het gewest Brussel werden daarbij niet vastgelegd, wat nu een groot probleem vormt zoals u wel weet.

In het artikel 107 quater van die grondwet werd tevens bepaald dat, voor de uitvoering van de gewestvorming, een tweede meerderheid nodig is in Kamer en Senaat en daarbij nog eens een gewone meerderheid (de helft plus een) in de Franse zowel als in de Nederlandse taalgroep van het parlement.

Voor de uitvoering van de gewestvorming volstaat het dus niet dat de regering over een gewone meerderheid beschikt in beide Kamers. Het minderheidskabinet-Tindemans heeft momenteel zelfs niet eens die gewone meerderheid in de Kamer van Volksvertegenwoordigers. Daar beschikt zij op dit ogenblik over de steun van 71 Vlaamse (CVP en PVV) en 31 Franstalige (PSC en PLP) volksvertegenwoordigers. Dit is 5 te weinig voor een gewone meerderheid. Bovendien komt zij 16 stemmen te kort om een gewone meerderheid te hebben in de Franse taalgroep in de Kamer, terwijl zij in de Vlaamse taalgroep die wel heeft (71 op 120).

Het is dus duidelijk dat dit minderheidskabinet in geen geval werk kan maken van de gewestvorming, en ook niet gewoon kan regeren, want de regering zal vallen zodra de federalistische partijen hun tijdelijke neutrale houding zouden opgeven om de oppositie te vervoegen.

Het lag dus voor de hand dat premier Tindemans zo spoedig mogelijk zou trachten zijn kabinet te verruimen. Vandaar de onderhandelingen met de federalisten, aangezien hij bij de socialistische bot heeft gevangen.

FRANS BAERT:

”DE GRENDEL-GRONDWET SPEELT ONS NU PARTEN...”

Indien zowel de Volksunie, het FDF-RW als de kleine PLDP (Brusselse afgescheurde liberalen die tijdens de jongste verkiezingen samen met het FDF opkwamen te Brussel) de regering zouden vervoegen, dan beschikt het kabinet over een tweede meerderheid: een stevige meerderheid dus voor het gewone regeringswerk en bovendien voldoende om de gewestvorming uit te voeren. Zo 'n « grote » verruiming was dan

KAMER

Gewone meerderheid: 107
2/3 meerderheid: 142
CVP-PSC en PVV-PLP = 102 stem.
met RW alleen erbij = 115 stem.
met RW en VU erbij = 137 stem.
met RW-FDF en VU erbij = 145 st.
met RW-FDF, PLDP en VU erbij = 148 stemmen

ook het doel waarnaar tijdens de jongste weken werd gestreefd. Doet echter één van deze partijen (op de PLDP na die niet noodzakelijk is) niet mee, dan wordt de tweede meerderheid niet gehaald. Een partij als het Brusselse FDF beseft dit, en maakt natuurlijk van de gelegenheid gebruik om haar eisen te stellen...

Wij: Voor het bereiken van de vereiste tweede meerderheid is het FDF nodig, maar als de VU niet meedoet is er toch ook geen tweede meerderheid...

Baert: Dat is juist, ook de VU is onmisbaar in dat geval. Maar je mag niet vergeten dat wij veel sterker aandringen op de volgens ons levensnoodzakelijke gewestvorming dan sommige Franstalige partijen. Om te beginnen is er de PSC die het niet onder stoelen of banken steekt dat zij lak heeft aan de hele gewestvorming. Voor haar mag België gerust unitair blijven. En de Franstalige Brusselselaar is het er kennelijk alleen maar om te doen te Brussel zoveel mogelijk macht te verwerven en het Brusselse « gewest » zo groot mogelijk te maken ten koste van Vlaams gebied. De echte federalistische geest hebben de meeste onder hen nog niet te pakken, want dan zouden zij hun

nu even dat de regering toch zou kunnen verruimd worden (met het RW alleen erbij, of met RW én VU en zonder FDF), valt er dan nog wat zinnigst te doen in de richting van een goede gewestvorming?

Baert: In dat geval kan de gewestvorming slechts in de vorm van adviesorganen tot stand worden gebracht, dus zonder beslissingsmacht. Het wordt dan wachten op een (nog te zoeken) tweede meerderheid om ze later volledig operationeel te maken.

Toch kan ook een regering-met-gewone-meerderheid heel wat doen in de goede richting, als daartoe maar de politieke wil aanwezig is. Zo kan zij de kultuurautonomie in belangrijke mate uitbreiden door de onderwijsbegroting uitsluitend door de Kultuurraden te laten behandelen. Dit is voorgeschreven door de grondwet, maar de BSP-ers hebben dit tot nogtoe verhinderd. En het gaat hier toch om een jaarlijks bedrag van zowat 100 miljard!

Een regering met gewone meerderheid kan ook de verdere splitsing doorvoeren van de ministeriële departementen. Voor sommige (zoals streekeconomie en cultuur) is dat reeds gebeurd, maar voor belangrijke departementen die ervoor in aanmerking komen nog niet. Er kan bijvoorbeeld ook besloten worden gesplitste ministeries geleidelijk over te brengen naar Vlaamse en Waalse steden om aldus Brussel een beetje te « ontvetten ». Men kan met gewone meerderheid ook beslissen regionale ministerkomitees op te richten voor Vlaanderen en Wallonië in de schoot van de centrale regering. Men kan bijvoorbeeld besluiten het kiesarrondissement Brussel en de provincie Brabant te splitsen. Ik herhaal, dat kan allemaal ook wanneer men over geen tweede meerderheid beschikt, maar daarvoor moet natuurlijk wel de politieke wil daartoe aanwezig zijn in de schoot van de regering.

Voor een echt operationele gewestvorming, die de gewestelijke organen beslissingsbevoegdheid geeft, is echter een tweede meerderheid vereist.

Wij: Een dergelijke gewestvorming, in uitvoering van de bestaande grondwet, is echter nog geen federalisme. Wat is daartoe in een later stadium nog nodig?

Baert: Een dergelijke gewestvorming is inderdaad nog geen federalisme, zoals wij het wensen, maar het zou toch al een heel belangrijke stap in de goede richting betekenen. Wil men tot een vorm van federalisme komen dan moeten de gewesten kunnen beschikken over een eigen wetgevende en een eigen uitvoerende macht en over eigen financiële middelen. Dit laatste is momenteel niet mogelijk, dat hebben de liberalen destijds verhinderd. Bovendien zouden de huidige kultuurraden met de op te richten gewestraden moeten samensmelten. Om dat alles te verwezenlijken is een nieuwe grondwetsherziening nodig. Deze werd de in huidige legislatuur verhinderd door de onwil van de socialisten en de PSC, maar wij sturen er verder op aan opdat dit mogelijk zou worden na de volgende verkiezingen.

Wij: Tussen droom en daad staan blijkbaar nog heel wat wetten in de weg en praktische bezwaren...

Baert: Ik heb nooit geloofd dat wij het federalisme als een kant en klaar pakket op onze schoot gebracht zouden krijgen. Wij weten dat het een lange en moeizame strijd vergt, maar wij moeten weten wat wij willen en er toch ergens aan beginnen. In de huidige omstandigheden moet elke Vlaamse federalist zich in geweten afvragen: willen wij een gewestvorming, of verzaken wij aan die verzuchting. Indien wij willen wat wij al zolang eisen, dan moeten wij elke kans aangrijpen om ermee te beginnen en wel binnen de perken van de grondwet. Een en ander heeft allerlei minder prettige aspecten, maar wanneer wij het inderdaad moeilijke gesprek daarover weigeren dan weten wij dit zeer zeker: dan is de kans op gewestvorming voor vele jaren verkeken.

BRUNO TRAPEGEERS